

การควบคุมแบบอะแดปทีฟ
Adaptive control

โดย
นายจตุวัฒน์ ราชเรืองระบิน
นายพลาว์สทธิ์ ทองคำวงศ์

รฟ.
ค ๒๙๖ ก
๒๕๔๔

เลขหน.
เลขทะเบียน 45700
วัน, เดือน, ปี 3 ก.พ. 2546

b.....
i.....

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต

สาขาวิศวกรรมระบบควบคุม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2544

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

175

ปริญญาานิพนธ์ปีการศึกษา 2544

ภาควิชา วิศวกรรมระบบควบคุม

คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่อง การควบคุมแบบอะแดพทีฟ

ผู้จัดทำ

1. นายจาตุวัฒน์ ราชเรืองระบิน รหัสประจำตัว 41014069
2. นายพลาว์สิทธิ์ ทองคำวงศ์ รหัสประจำตัว 41014301

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การควบคุมแบบอะแดปทีฟ (Adaptive control)

นายจตุวัฒน์ ราชเรืองระบิน

นายพลาว์สิทธิ์ ทองคำวงศ์

ผศ. พรสุข รติโรจน์อนันต์ อาจารย์ที่ปรึกษา
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการนำทฤษฎีการควบคุมแบบอะแดปทีฟมาใช้กับระบบจริง โดยการควบคุมความเร็วของมอเตอร์กระแสตรงและอุณหภูมิของน้ำด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้การควบคุมแบบอะแดปทีฟโพลเพลซเมนต์ผ่านทางการ์ด ET-PCDIO ผลการทดลองสามารถควบคุมความเร็วของมอเตอร์และอุณหภูมิของน้ำที่ค่าอ้างอิง(set point) ต่างๆได้ และยังสามารถควบคุมความเร็วของมอเตอร์และอุณหภูมิของน้ำได้ในกรณีที่โหลดเปลี่ยนแปลงในช่วงกว้าง

Abstract

This thesis presents the application of adaptive pole placement control to direct current motor speed control and water temperature control system by using ET-PCDIO card to interface with the computer. The control results from the experimentation show the good control performance even the load is greatly changed.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า	
บทที่ 1	บทนำ	1
	1.1 ความเป็นมา	1
	1.2 วัตถุประสงค์ของปริญญาโท	2
	1.3 ขอบเขตของปริญญาโท	2
บทที่ 2	ทฤษฎีและหลักการ	3
	2 การออกแบบตัวควบคุมดิจิทัล	3
	2.1 การวางโพล	3
	2.1.1 อันดับของตัวควบคุม R-S-T	5
	2.2 การลดผลกระทบและการติดตาม	6
	2.3 การหาค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีทำซ้ำ	9
	2.3.1 โครงสร้างลีทสสแควร์	9
	2.3.2 โครงสร้างของรีเคอร์ซีฟลีทสสแควร์	11
	2.3.3 พารามิเตอร์ที่เปลี่ยนแปลงตามเวลา	14
	2.4 การออกแบบตัวควบคุมอะแดปทีฟโดยวิธีโพลเพลซเมนต์	14
	2.4.1 การออกแบบตัวควบคุมภายใต้เงื่อนไขอุดมคติ	14
บทที่ 3	การคำนวณและการสร้าง	18
	3.1 การหาค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีRLS	18
	3.2 การออกแบบตัวควบคุมโดยวิธีโพลเพลซเมนต์	19
	3.3 บล็อกไดอะแกรมของระบบ	20
	3.4 วงจรแปลงสัญญาณเพื่อติดต่อกับคอมพิวเตอร์	23
บทที่ 4	การทดลองและผลการทดลอง	26
	4.1 การทดลองควบคุมความเร็วมอเตอร์	26
	4.2 การทดลองควบคุมอุณหภูมิของน้ำ	49
บทที่ 5	บทวิจารณ์และสรุป	54
	5.1 สรุปผลการปฏิบัติงาน	54
	5.2 ปัญหาในการทำงานและการแก้ไข	54
	5.3 ผลที่ได้รับจากการทำโครงการ	54

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

5.4 แนวทางในการพัฒนา

54

ภาคผนวก

กิตติกรรมประกาศ

หนังสืออ้างอิง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปที่ 2.1 ตัวควบคุมดิจิทัล R-S-T	3
รูปที่ 2.2 พฤติกรรมการลดผลกระทบและการติดตาม	7
รูปที่ 2.3 แบบจำลองของระบบดิสครีต	9
รูปที่ 2.4 การหาค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี RLS	12
รูปที่ 2.5 แสดงตัวควบคุมที่ใช้ในระบบอะแดปทีฟ	15
รูปที่ 3.1 ตัวควบคุม R-S-T ด้วยวิธีโพลเพลซเมนท์	19
รูปที่ 3.2 บล็อกไดอะแกรมของระบบ	20
รูปที่ 3.3 ฮาร์ดแวร์ของมอเตอร์กระแสตรง	21
รูปที่ 3.4 ฮาร์ดแวร์ของถังต้มน้ำ	22
รูปที่ 3.5 การ์ด ET-PCDIO	24
รูปที่ 3.6 ไฟล์ชาร์ตของโปรแกรม	25
รูปที่ 4.1 ผลตอบสนองของมอเตอร์	27
รูปที่ 4.2 ค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณได้ด้วยวิธี RLS	28
รูปที่ 4.3 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อ α เท่ากับ 0.1	29
รูปที่ 4.4 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อ α เท่ากับ 0.2	30
รูปที่ 4.5 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อ α เท่ากับ 0.3	31
รูปที่ 4.6 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อ α เท่ากับ 0.4	32
รูปที่ 4.7 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อ α เท่ากับ 0.5	33
รูปที่ 4.8 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อ α เท่ากับ 0.6	34
รูปที่ 4.9 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อ α เท่ากับ 0.7	35
รูปที่ 4.10 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อ ξ เท่ากับ 0.1	36
รูปที่ 4.11 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อ ξ เท่ากับ 0.2	37
รูปที่ 4.12 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อ ξ เท่ากับ 0.3	38
รูปที่ 4.13 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อ ξ เท่ากับ 0.4	39
รูปที่ 4.14 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อ ξ เท่ากับ 0.5	40
รูปที่ 4.15 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อ ξ เท่ากับ 0.6	41
รูปที่ 4.16 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อ ξ เท่ากับ 0.7	42

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูปภาพ(ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 4.17 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อ ξ เท่ากับ 0.8	43
รูปที่ 4.18 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อ ξ เท่ากับ 0.9	44
รูปที่ 4.19 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อมีโหลด 1 ตัว	45
รูปที่ 4.20 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อมีโหลด 2 ตัว	46
รูปที่ 4.21 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อมีโหลด 3 ตัว	47
รูปที่ 4.22 ผลตอบสนองของมอเตอร์เมื่อโหลดเปลี่ยนแปลงในช่วงกว้าง	48
รูปที่ 4.23 การควบคุมอุณหภูมิของน้ำเมื่อไหลเท่ากับ 0.1	49
รูปที่ 4.24 การควบคุมอุณหภูมิของน้ำเมื่อไหลเท่ากับ 0.5	50
รูปที่ 4.25 การควบคุมอุณหภูมิของน้ำเมื่อไหลเท่ากับ 0.7	51
รูปที่ 4.26 การควบคุมอุณหภูมิของน้ำเมื่อมีการเติมน้ำแข็ง	52
รูปที่ 4.27 ค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณได้ด้วยวิธีRLS	53

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ในปัจจุบันได้มีการศึกษาถึงทฤษฎีการควบคุมแบบอะแดปทีฟกันอย่างแพร่หลายทั้งการวิจัย, การทดลองใช้กับแบบจำลองในลักษณะต่างๆ แต่การนำทฤษฎีการควบคุมแบบอะแดปทีฟมาใช้กับระบบจริงนั้นยังไม่พบเห็นกันมากนัก ดังนั้นในปริญาานิพนธ์ฉบับนี้จึงเป็นการนำทฤษฎีการควบคุมแบบอะแดปทีฟมาทดลองใช้กับระบบจริงโดยเป็นการควบคุมความเร็วของมอเตอร์กระแสตรงและอุณหภูมิของน้ำด้วยคอมพิวเตอร์โดยออกแบบตัวควบคุมด้วยวิธีอะแดปทีฟโพลเพลซเมนต์ผ่านทางการ์ด ET-PCDIO ซึ่งใช้เชื่อมต่อกับคอมพิวเตอร์โดยการ์ด ET-PCDIO ทำหน้าที่เปลี่ยนสัญญาณอนาล็อกเป็นสัญญาณดิจิตอลและ เปลี่ยนสัญญาณดิจิตอลเป็นสัญญาณอนาล็อก ซึ่งการ์ด ET-PCDIO จะรับสัญญาณอนาล็อกจากตัวรับรู้(sensor)มาเปลี่ยนเป็นสัญญาณดิจิตอลแล้วส่งค่าให้กับคอมพิวเตอร์เพื่อนำไปคำนวณตามที่ได้โปรแกรมไว้ จากนั้นคอมพิวเตอร์จะส่งค่าที่คำนวณได้ผ่านทางการ์ด ET-PCDIO เพื่อแปลงเป็นสัญญาณอนาล็อกให้กับไดรเวอร์(driver)เพื่อได้ออกพุทตามที่ได้โปรแกรมไว้ หลักสำคัญของการควบคุมแบบอะแดปทีฟโพลเพลซเมนต์คือการติดตามหาค่าเอกลักษณ์ของพารามิเตอร์ของระบบตามการเปลี่ยนแปลงของโหลดที่เวลาจริง เพื่อนำไปออกแบบตัวควบคุมด้วยวิธีโพลเพลซเมนต์ที่เวลาจริง ซึ่งมีด้วยกันหลายวิธี ในที่นี้ใช้วิธี Recursive Least Squares (RLS) การทดลองควบคุมความเร็วของมอเตอร์และอุณหภูมิของน้ำคือกำหนด ค่าอ้างอิง(Set point) ให้กับมอเตอร์เมื่อมอเตอร์หมุนได้ตรงตามค่าอ้างอิงแล้ว จากนั้นเปลี่ยนโหลดเพื่อดูว่ามอเตอร์ยังคงหมุนได้ตรงตามค่าอ้างอิงหรือไม่ ผลการทดลองสามารถควบคุมได้ตามค่าอ้างอิง การทดลองควบคุมอุณหภูมิของน้ำก็ทำเช่นเดียวกัน

1.2 วัตถุประสงค์ของปฏิญญานิพนธ์

1. ศึกษาหลักการควบคุมแบบอะแดพทีฟ
2. ศึกษาหลักการหาค่าเอกลักษณ์ของพารามิเตอร์ด้วยวิธี RLS
3. ออกแบบตัวควบคุมด้วยวิธีอะแดพทีฟโพลเพลซเมนท์
4. ออกแบบโปรแกรมเพื่อใช้ควบคุมกระบวนการโดยใช้หลักการอะแดพทีฟ

1.3 ขอบเขตของปฏิญญานิพนธ์

1. ศึกษาหลักการควบคุมแบบอะแดพทีฟ
2. เขียนโปรแกรมด้วยภาษาซี เพื่อ
  - หาเอกลักษณ์ของพารามิเตอร์ของระบบที่เวลาจริง
  - ออกแบบตัวควบคุมด้วยวิธีอะแดพทีฟโพลเพลซเมนท์
3. ทดลองควบคุมความเร็วของดีซีมอเตอร์โดยการอินเทอร์เฟซกับคอมพิวเตอร์ผ่านการ์ด ET-PCDIO
4. ทดลองควบคุมอุณหภูมิของน้ำโดยการอินเทอร์เฟซกับคอมพิวเตอร์ผ่านการ์ด ET-PCDIO
5. เก็บผลการทดลอง และเขียนวิทยานิพนธ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2 ทฤษฎีและหลักการ

2. การออกแบบตัวควบคุมดิจิทัล

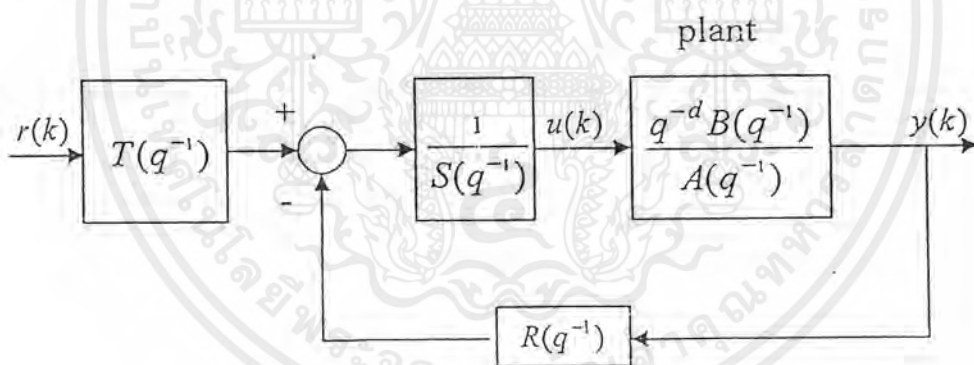
การหาค่าพารามิเตอร์ของตัวควบคุมดิจิทัลใช้วิธีการวางโพลที่เหมาะสม (Poles Placement) ในรูปแบบตัวควบคุมดิจิทัล R-S-T ซึ่งสามารถใช้กับระบบที่เสถียรและไม่เสถียรได้.

2.1 การวางโพล (Poles Placement)

ตัวควบคุมดิจิทัล R-S-T มีรูปแบบดังแสดงในรูปที่ 2.1 , $r(k)$ คือ อินพุตอ้างอิง , $u(k)$ คือ อินพุตควบคุม และ $y(k)$ คือ เอาท์พุทของกระบวนการ(plant) ฟังก์ชันถ่ายโอนของกระบวนการคือ

$$G_p(q^{-1}) = \frac{q^{-d} B(q^{-1})}{A(q^{-1})}$$

d คือ ดีเลย์ (delay time)

รูปที่ 2.1 ตัวควบคุมดิจิทัลR-S-T

$S(q^{-1})$ และ $R(q^{-1})$ คือ ตัวขดเซย , $T(q^{-1})$ คือตัวกรอง ฟังก์ชันถ่ายโอนของระบบปิดคือ

$$H_{CL}(q^{-1}) = \frac{q^{-d} B(q^{-1}) T(q^{-1})}{A(q^{-1}) S(q^{-1}) + q^{-d} B(q^{-1}) R(q^{-1})} \quad (2.1)$$

$$\begin{aligned} A(q^{-1}) &= \text{ตัวส่วนของ plant (plant denominator)} \\ &= 1 + a_1 q^{-1} + \dots + a_n q^{-n} \end{aligned} \quad (2.2)$$

$$\begin{aligned} B(q^{-1}) &= \text{ตัวเศษของ plant (plant numerator)} \\ &= b_0 + b_1 q^{-1} + \dots + b_m q^{-m} \end{aligned} \quad (2.3)$$

n และ m คืออันดับของ $A(q^{-1})$ และ $B(q^{-1})$

$$\begin{aligned} \text{โพลีโนเมียลวงปิดคือ } D(q^{-1}) &= A(q^{-1})S(q^{-1}) + q^{-d}B(q^{-1})R(q^{-1}) \\ &= 1 + d_1 q^{-1} + \dots + d_{nd} q^{-nd} \end{aligned} \quad (2.4)$$

สมการที่ 2.4 มีชื่อว่า สมการ Diophantine หรือ Bezout identity สัมประสิทธิ์ของ $D(q^{-1})$ เกิดจากการรวมกันระหว่างสัมประสิทธิ์ $B(q^{-1})$ และ $A(q^{-1})$ และสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่ไม่ทราบค่า $S(q^{-1})$ และ $R(q^{-1})$

$$S(q^{-1}) = 1 + s_1 q^{-1} + \dots + s_{ns} q^{-ns} \quad (2.5)$$

$$R(q^{-1}) = r_0 + r_1 q^{-1} + \dots + r_{nr} q^{-nr} \quad (2.6)$$

ค่า nd, ns และ nr เป็นอันดับของ $D(q^{-1})$, $S(q^{-1})$ และ $R(q^{-1})$ ตามลำดับ

นำสมการที่ (2.4), (2.5), (2.6) มาเขียนเป็นเมตริกมีรูปแบบดังนี้

$$\begin{bmatrix}
 1 & 0 & \dots & 0 & b_0 & 0 & \dots & \dots & 0 \\
 a_1 & 1 & \dots & \dots & b_1 & b_0 & \dots & \dots & \dots \\
 a_2 & a_1 & \dots & \dots & b_2 & b_1 & \dots & \dots & \dots \\
 \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\
 \dots & \dots & \dots & 0 & \dots & \dots & \dots & \dots & 0 \\
 \dots & \dots & \dots & 1 & \dots & \dots & \dots & \dots & b_0 \\
 a_n & \dots & \dots & a_1 & b_m & \dots & \dots & \dots & b_1 \\
 0 & a_n & \dots & \dots & 0 & b_m & \dots & \dots & \dots \\
 \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\
 \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\
 \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\
 0 & \dots & \dots & 0 & a_n & \dots & \dots & \dots & 0 & b_m
 \end{bmatrix}
 \begin{bmatrix}
 1 \\
 s_1 \\
 \vdots \\
 \vdots \\
 s_{nr} \\
 r_0 \\
 r_1 \\
 \vdots \\
 \vdots \\
 r_{nr}
 \end{bmatrix}
 =
 \begin{bmatrix}
 1 \\
 a_1 \\
 \vdots \\
 \vdots \\
 d_{nd}
 \end{bmatrix}
 \quad (2.6a)$$

$$MX = D \quad (2.7)$$

เมตริก M คือ ซิสเวสเตอร์เมตริก , D คือ เวกเตอร์ของสัมประสิทธิ์ในสมการที่ 2.4 , X คือ เวกเตอร์ของตัวแปรที่ไม่ทราบค่าของตัวควบคุม , $D(q^{-1})$ ผู้ออกแบบสามารถกำหนดได้เองหารากของสมการที่ (2.7) มีค่า

$$X = M^{-1} D \quad (2.8)$$

2.1.1 อันดับของตัวควบคุม R-S-T

ขนาดของซิสเวสเตอร์เมตริกขึ้นอยู่กับอันดับตัวควบคุม ถ้าเลือกอันดับของตัวควบคุมให้เหมาะสม ซิสเวสเตอร์เมตริกจะเป็นเมตริกจัตุรัส. ทำให้ได้ค่าพารามิเตอร์ของตัวควบคุมเพียงชุดเดียว(unique solution). กล่าวคือ จำนวนของสมการและจำนวนของตัวแปรที่ไม่ทราบในสมการที่ (2.7) ต้องมีจำนวนเท่ากัน จำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าคือจำนวนของสัมประสิทธิ์ $S(q^{-1})$ และ $R(q^{-1})$ ส่วนจำนวนสมการคือจำนวนสัมประสิทธิ์ของ $D(q^{-1})$ หรืออันดับ $A(q^{-1})$ รวมกับอันดับ $S(q^{-1})$ ดังนั้น

$$\text{จำนวนของพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่า} = ns + nr + 1 \quad (2.9)$$

$$\text{จำนวนของสมการ} = n + ns \quad (2.10a)$$

$$= nd \quad (2.10b)$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื่องจากจำนวนของพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบเท่ากับจำนวนของสมการทำให้ได้ความสัมพันธ์ดังนี้

$$ns + nr + 1 = n + ns \quad (2.11)$$

$$nr = n - 1 \quad (2.12)$$

$$ns \geq nr \quad (2.13)$$

จากสมการที่ (2.12) เพื่อให้ได้ค่าพารามิเตอร์เพียงชุดเดียว (unique solution) อันดับของ $R(q^{-1})$ ต้องน้อยกว่าอันดับของ $A(q^{-1})$. เพื่อความเหมาะสมในการออกแบบตัวควบคุม อันดับ ns ในสมการที่ (2.11) ซึ่งถูกหักล้างนั้นชี้ให้เห็นว่า $S(q^{-1})$ สามารถเลือกอย่างไรก็ได้. จากสมการที่ (2.4) อันดับ ns ขึ้นอยู่กับค่า d ตามนี้

$$ns \leq m + d - 1 \quad (2.14a)$$

ค่า $nd - n = ns$

$$nd \leq n + m + d - 1 \quad (2.14b)$$

2.2 การลดผลรบกวนและการติดตาม (Regulation and Tracking)

โพลวงปิดที่เป็นรากของสมการโพลโนเมียล $D(q^{-1})$ เป็นตัวอธิบายถึงพฤติกรรมในการลดผลรบกวนของระบบควบคุม. $D(q^{-1})$ ถูกออกแบบให้มีพฤติกรรมตามที่ต้องการคือสามารถลดผลรบกวนได้อย่างรวดเร็ว. เขียนในรูปแบบไบโนเมียลได้

$$D(q^{-1}) = (1 - \alpha q^{-1})^{nd} \quad (2.15)$$

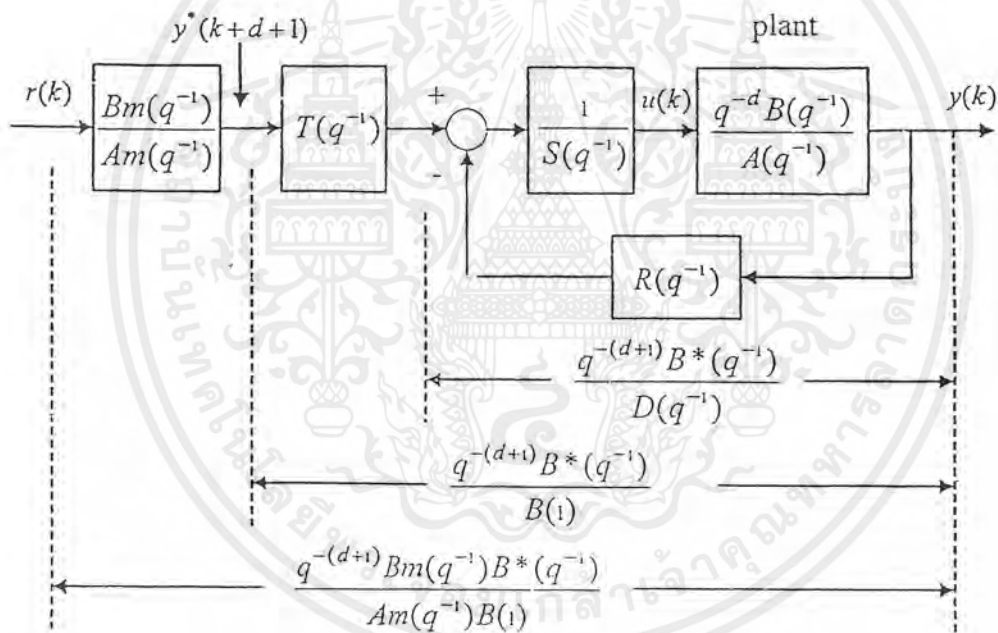
α คือ โพลที่เสถียรของระบบวงปิดดีสครีตมีค่าอยู่ระหว่าง

$$0 < \alpha < 1 \quad (2.16)$$

แล้วตัวควบคุม $S(q^{-1})$ และ $R(q^{-1})$ ถูกออกแบบภายใต้พฤติกรรมการลดผลรบกวนที่ต้องการ

เมื่ออินพุตอ้างอิงเกิดการเปลี่ยนแปลงเอาต์พุตของระบบจะเกิดการเปลี่ยนแปลงตามเส้นทางของ $y^*(k)$ เส้นทาง $y^*(k)$ จะถูกเก็บหรือถูกสร้างทุกครั้งที่มีอินพุตอ้างอิงมีการเปลี่ยนแปลง โดยใช้รูปแบบจำลองไดนามิกวิธีนี้เรียกว่า "การติดตาม (Tracking)" ดังแสดงในรูป 2.2 รูปแบบจำลองไดนามิก $B_m(q^{-1}) / A_m(q^{-1})$ ถูกกำหนดจากพฤติกรรมที่ต้องการ (rise time, overshoot, setting time) โดยใช้ฟังก์ชันขั้นบันไดเป็นอินพุต เส้นทาง $y^*(k)$ มีค่า

$$y^*(k) = \frac{q^{-(d+1)} B_m(q^{-1})}{A_m(q^{-1})} r(k) \quad (2.17)$$

รูปที่ 2.2 พฤติกรรมการลดผลรบกวนและการติดตาม

$$B_m(q^{-1}) = b_{m0} + b_{m1}q^{-1} + \dots$$

$$A_m(q^{-1}) = 1 + a_{m1}q^{-1} + a_{m2}q^{-2} + \dots$$

และ $q^{-d}B(q)$ สามารถเขียนใหม่ได้ $q^{-(d+1)}B^*(q^{-1})$; $B(q^{-1}) = q^{-1}B^*(q^{-1})$

ค่า แรกของ $y^*(k+d+1)$ ที่เกิดจาก $r(k)$ มีค่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$$y^*(k+d+1) = \frac{Bm(q^{-1})}{Am(q^{-1})} r(k) \quad (2.18)$$

การตามรอย(Tracking) นั้นตัวกรอง $T(q^{-1})$ ควรเลือกให้เหมาะสม

$$T(q^{-1}) = GD(q^{-1}) \quad (2.19)$$

โดยที่

$$\begin{aligned} G &= 1/B(1) && \text{ถ้า } B(1) \neq 0 \\ &= 1 && \text{ถ้า } B(1) = 0 \end{aligned} \quad (2.20)$$

จากรูปที่ 2.2 ได้สมการตามกฎการควบคุมคือ

$$S(q^{-1})u(k) + R(q^{-1})y(k) = T(q^{-1})y^*(k+d+1) \quad (2.21)$$

และ

$$u(k) = \frac{T(q^{-1})y^*(k+d+1) - R(q^{-1})y(k)}{S(q^{-1})} \quad (2.22)$$

โดยมีฟังก์ชันถ่ายโอนระหว่างอินพุตอ้างอิงกับเอาต์พุตคือ

$$H_{CL}(q^{-1}) = \frac{q^{-(d+1)}Bm(q^{-1})}{Am(q^{-1})} \times \frac{B^*(q^{-1})}{B(1)} \quad (2.23)$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 การหาค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีทำซ้ำ (Recursive System Identification)

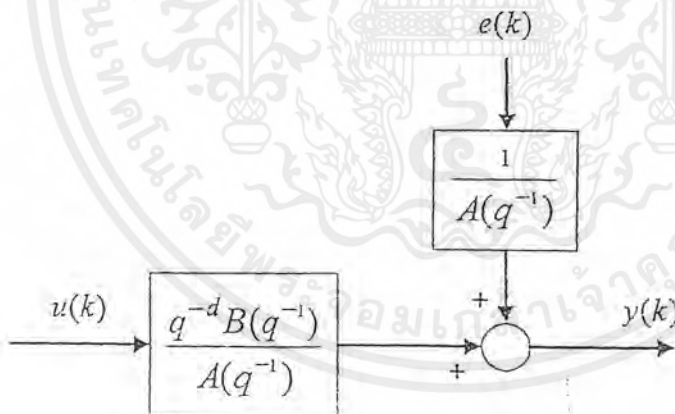
เมื่อระบบที่จะควบคุมไม่ทราบค่าพารามิเตอร์หรือค่าพารามิเตอร์มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การควบคุมระบบดังกล่าวควรใช้ตัวควบคุมที่มีการเปลี่ยนแปลงค่าตามที่พารามิเตอร์เปลี่ยน. วิธีหาค่าพารามิเตอร์ที่นิยมคือวิธีรีเคอร์ซีฟทีทสแควร์ (Recursive Least Square) เป็นวิธีหาค่าพารามิเตอร์แบบเรียลไทม์ (real-time) โดยใช้หลักการพื้นฐานจากลีทสแควร์ (Least Square)

2.3.1 โครงสร้างลีทสแควร์ (Least Square Algorithm)

หลักการของลีทสแควร์ มีพื้นฐานจากการทำซ้ำเชิงเส้น (linear regressive) โดยมีแบบจำลอง อย่างง่ายดังสมการ

$$y(k) = \varphi^T(k)\theta \quad (2.24)$$

ค่า $y(k)$ คือค่าเอาต์พุต, $\varphi(k)$ คือ เวกเตอร์, θ คือ เวกเตอร์ที่ไม่ทราบค่าของพารามิเตอร์ . แบบจำลองของระบบดิสครีตโดยทั่วไปแสดงดังรูปที่ 2.3

รูปที่ 2.3 แบบจำลองของระบบดิสครีต

ค่า $e(k)$ คือ ตัวรบกวนแบบลำดับสีขาวซึ่งมีค่าความแปรผัน σ

ได้ความสัมพันธ์ระหว่างเอาต์พุต $y(k)$ และอินพุตควบคุม $u(k)$ คือ

$$\frac{y(k)}{u(k)} = \frac{B(q^{-1})}{A(q^{-1})} = \frac{b_0 + b_1 q^{-1} + \dots + b_m q^{-m}}{1 + a_1 q^{-1} + \dots + a_n q^{-n}} \quad (2.25)$$

เอาที่พุดของกระบวนการ เขียนให้อยู่ในรูปของสมการดิฟเฟอเรนเชียลเท่ากับ

$$y(k) = -\sum_{i=1}^n a_i y(k-i) + \sum_{i=0}^m b_i u(k-i) \quad (2.26a)$$

หรือ

$$y(k) = -a_1 y(k-1) - \dots - a_n y(k-n) + b_0 u(k) + \dots + b_m u(k-m) \quad (2.26b)$$

จากสมการที่ 2.24 เวกเตอร์ $\phi^T(k)$ และพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่า θ คือ

$$\phi^T(k) = [-y(k-1) \dots -y(k-n) \quad u(k) \quad u(k-1) \dots u(k-m)] \quad (2.27a)$$

$$\theta = [a_1 \ a_2 \dots \ a_n \ b_0 \ b_1 \dots \ b_m] \quad (2.27b)$$

สมการที่ 2.24 สามารถเขียนใหม่ได้

$$y(k) = \phi^T(k)\theta + e(k) \quad (2.28)$$

สำหรับแบบจำลองที่สมมุติขึ้นมาเขียนเป็นสมการได้

$$y(k) = \phi^T(k)\hat{\theta} \quad (2.29)$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$\hat{y}(k)$ คือ เอาท์พุทที่เกิดจากการทำนาย , เวกเตอร์ของพารามิเตอร์ที่เกิดจากการทำนายมีค่า

$$\hat{\theta} = [\hat{a}_1 \hat{a}_2 \dots \hat{a}_n \hat{b}_0 \hat{b}_1 \dots \hat{b}_m] \quad (2.30)$$

ผลต่างระหว่าง $y(k)$ และ $\hat{y}(k)$ คือความผิดพลาดของเอาท์พุทจริงกับเอาท์พุทที่เกิดจากการทำนายสามารถเขียนเป็นสมการได้

$$\varepsilon(k) = y(k) - \varphi^T(k)\hat{\theta} \quad (2.31)$$

เวกเตอร์ของพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่า . หาได้จากการทำให้ $\varepsilon(k)$ มีค่าน้อยที่สุดดังสมการ

$$\begin{aligned} V(\theta) &= \varepsilon^T(k)\varepsilon(k) \\ &= [y(k) - \varphi^T(k)\hat{\theta}]^T [y(k) - \varphi^T(k)\hat{\theta}] \end{aligned} \quad (2.32)$$

ดังนั้นพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าเท่ากับ

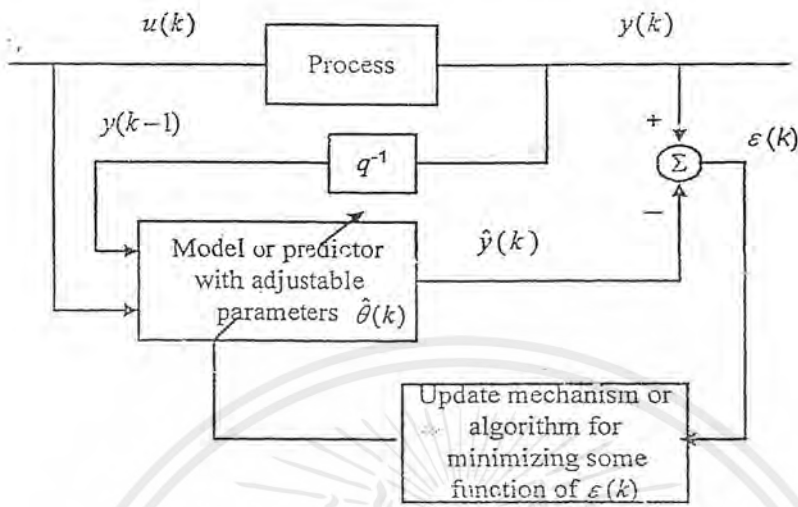
$$\begin{aligned} \hat{\theta} &= \left[\sum_{k=1}^N \varphi(k)\varphi^T(k) \right]^{-1} \sum_{k=1}^N \varphi(k)y(k) \\ &= [Z^T Z]^{-1} Z^T y \end{aligned} \quad (2.33)$$

โดยที่ค่า $Z = \varphi^T(k)$

2.3.2 โครงสร้างของรีเคอร์ซีฟลีทสแควร์ (Recursive Least Square(RLS) Algorithm)

เนื่องจากระบบควบคุมแบบอแด็ปทีฟเป็นการควบคุมแบบเวลาจริง(real time)ดังนั้นการคำนวณหาค่าพารามิเตอร์ต้องทำตลอดเวลา. วิธีที่ใช้กันส่วนมากคือ RLS ซึ่งแสดงในรูปที่ 2.4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.4 การหาค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี RLS

จากสมการที่ 2.33 กำหนดตัวแปรขึ้นอีกหนึ่งตัวคือ $P(k)$ โดยมีค่าเท่ากับ

$$P(k) = \left[\sum_{s=1}^k \varphi(s)\varphi^T(s) \right]^{-1} \quad (2.34)$$

จากสมการที่ 2.34 สามารถเขียน $P(k)$ ในอีกรูปแบบหนึ่งคือ

$$P^{-1}(k) = P^{-1}(k-1) + \varphi(k)\varphi^T(k) \quad (2.35)$$

ให้ $\theta^1(k-1)$ เป็นค่าที่เกิดขึ้น ณ เวลา $k-1$ เขียนเป็นสมการได้

$$\theta^{-1}(k-1) = P(k-1) \sum_{s=1}^{k-1} \varphi(s)y(s) \quad (2.36)$$

จากสมการที่ (2.34), (2.35), และ (2.36) ทำให้ได้ค่าพารามิเตอร์ที่เกิดจากการประมาณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$$\hat{\theta}(k) = \hat{\theta}(k-1) + P(k)\varphi(k)\varepsilon(k) \quad (2.37)$$

เพื่อหลีกเลี่ยงการอินเวอร์สของค่า $P(k)$ จึงได้นำทฤษฎีการอินเวอร์สของเมตริก (Matrix inversion lemma) มาใช้กับสมการที่ (2.34) ทฤษฎี lemma มีวิธีการใช้ดังสมการที่ (2.38)

$$[A+BCD]^{-1} = A^{-1} - A^{-1}B[DA^{-1}B+C^{-1}]^{-1}DA^{-1} \quad (2.38)$$

ผลที่เกิดจากการใช้วิธี RLS ทำให้ได้ค่าพารามิเตอร์, ค่าอแดพเตชันเกน (adaptation gain) ผลต่างระหว่างเอาต์พุตที่เกิดขึ้นจริงกับเอาต์พุตที่เกิดจากการทำนาย (error)

ค่าพารามิเตอร์

$$\hat{\theta}(k) = \hat{\theta}(k-1) + \frac{P(k-1)\varphi(k)}{1 + \varphi^T(k)P(k-1)\varphi(k)} \varepsilon(k) \quad (2.39a)$$

ค่าอแดพเตชันเกน (adaptation gain)

$$P(k) = P(k-1) - \frac{P(k-1)\varphi(k)\varphi^T(k)P(k-1)}{1 + \varphi^T(k)P(k-1)\varphi(k)} \quad (2.39b)$$

ค่า ความผิดพลาด(error)

$$\varepsilon(k) = y(k) - \varphi^T(k)\hat{\theta}(k-1) \quad (2.39c)$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.3 พารามิเตอร์ที่เปลี่ยนแปลงตามเวลา

ในปัญหา LS ค่าพารามิเตอร์ θ ในสมการที่ (2.24) เป็นค่าคงที่. แต่ในระบบบอดี้พืพค่าพารามิเตอร์ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทำให้ต้องเพิ่มตัวแปรอีกคือ λ (forgetting factor). ซึ่งมีค่า $0 < \lambda < 1$

ดังนั้นสามารถเขียนสมการที่ (2.39a),(2.39b) และ (2.39c) ได้ใหม่

ค่าพารามิเตอร์

$$\hat{\theta}(k) = \hat{\theta}(k-1) + \frac{P(k-1)\varphi(k)}{\lambda + \varphi^T(k)P(k-1)\varphi(k)} \varepsilon(k) \quad (2.40a)$$

ค่าอแดปเตชันเกน (adaptation gain)

$$P(k) = \frac{1}{\lambda} \left[P(k-1) - \frac{P(k-1)\varphi(k)\varphi^T(k)P(k-1)}{\lambda + \varphi^T(k)P(k-1)\varphi(k)} \right] \quad (2.40b)$$

ค่าความผิดพลาด (error)

$$\varepsilon(k) = y(k) - \varphi^T(k)\hat{\theta}(k-1) \quad (2.40c)$$

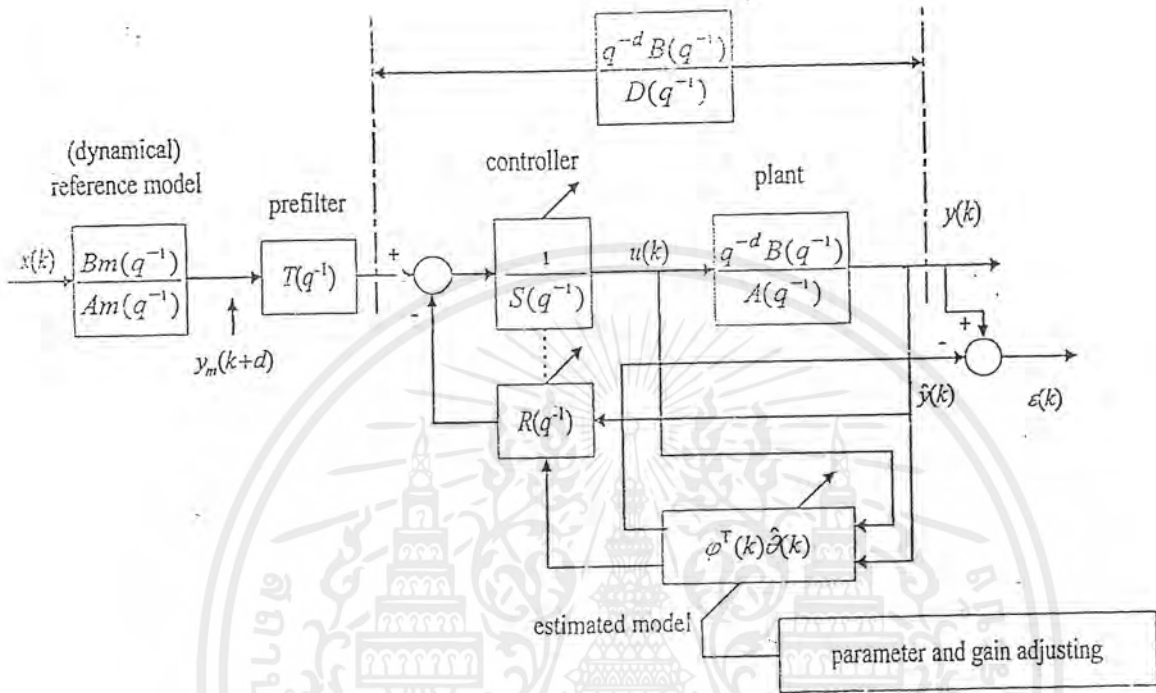
2.4 การออกแบบตัวควบคุมอะแดปทีฟโดยวิธีโพลเพลซเมนต์ (Adaptive Pole Placement Control)

การควบคุมระบบบอดี้พืพตัวควบคุมที่ใช้ในระบบดังกล่าวถูกออกแบบด้วยวิธีการวางโพล (Pole Placement) การออกแบบตัวควบคุมแบบโพลเพลซเมนต์ได้กล่าวไว้ในหัวข้อ 2.1

2.4.1 การออกแบบตัวควบคุมภายใต้เงื่อนไขอุดมคติ (Design under ideal Condition)

เมื่อนำบล็อกไดอะแกรมของ RLS ในรูปที่ 4.2 มาใช้ร่วมกับตัวควบคุมที่ถูกออกแบบโดยการวางโพล (Pole Placement) ทำให้เกิดบล็อกไดอะแกรมขึ้นมาใหม่ดังแสดงในรูปที่ 2.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.5 แสดงตัวควบคุมที่ใช้ในระบบอแดปทีฟ

อ้างอิงรูปที่ 2.5 ในกรณีที่ระบบไม่มีตัวรบกวนสามารถเขียนสมการของกระบวนการ (Plant) ได้คือ

$$A(q^{-1})y(k) = q^{-d} B(q^{-1})u(k) \quad (2.41)$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยที่

$$A(q^{-1}) = 1 + a_1 q^{-1} + \dots + a_n q^{-n}$$

$$B(q^{-1}) = b_0 + b_1 q^{-1} + \dots + b_m q^{-m}$$

นำแบบจำลองไดนามิกมาเขียนเป็นสมการ

$$Am(q^{-1})y_m(k+d) = q^d Bm(q^{-1})x(k) \quad (2.42)$$

$y_m(k+d)$ คือ สัญญาณอ้างอิงและ

$$Am(q^{-1}) = 1 + a_{m1} q^{-1} + \dots + a_{mn} q^{-n}$$

$$Bm(q^{-1}) = b_{m0} + b_{m1} q^{-1} + \dots + b_{mn} q^{-m}$$

โพลวงปิดกำหนดจากโพลในเมียด

$$D(q^{-1}) = 1 + d_1 q^{-1} + \dots + d_{nd} q^{-nd} \quad (2.43)$$

เอาต์พุตของกระบวนการ มีค่า

$$D(q^{-1})y(k) = q^d B(q^{-1})T(q^{-1})y_m(k+d) \quad (2.44)$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค่า $u(k)$ ที่เหมาะสมสำหรับกระบวนการหาได้จาก

$$u(k) = \frac{1}{S(q^{-1})} [T(q^{-1})y_m(k+d) - R(q^{-1})y(k)] \quad (2.45)$$

โดยที่

$$S(q^{-1}) = 1 + s_1 q^{-1} + \dots + s_{ns} q^{-ns}$$

$$R(q^{-1}) = r_0 + r_1 q^{-1} + \dots + r_{nr} q^{-nr}$$

นำสมการที่ (2.45) แทนเข้าไปในสมการที่ (2.41) และเปรียบเทียบกับสมการที่ (2.44) ทำให้ได้สมการไดโอแฟนทีน

$$D(q^{-1}) = A(q^{-1})S(q^{-1}) + q^{-d}B(q^{-1})R(q^{-1}) \quad (2.46)$$

บทที่ 3

การคำนวณและการสร้าง

ในการควบคุมระบบจริงด้วยวิธีอะแดปทีฟโพลเพลซเมนที่มีขั้นตอนในการคำนวณดังนี้

3.1 หาค่าพารามิเตอร์ของโมเดลโดยวิธีรีเคอร์ซีฟลีสทสแควร์ (Recursive Least square) โดยมีขั้นตอนการคำนวณตามสมการดังนี้

3.1.1 หาค่าความผิดพลาดที่เกิดจากการทำนายจากสมการ

$$e(k) = y(k) - \varphi^T(k)\hat{\theta}(k-1) \quad (3.1)$$

3.1.2 การปรับอัตราขยาย

$$P(k) = \frac{1}{\lambda} \left[P(k-1) - \frac{P(k-1)\varphi(k)\varphi^T(k)P(k-1)}{\lambda + \varphi^T(k)P(k-1)\varphi(k)} \right] \quad (3.2)$$

λ คือ ค่าฟอร์เกตติงแฟคเตอร์ (forgetting factor) มีค่าอยู่ระหว่าง $0 < \lambda < 1$ ในที่นี้กำหนดให้มีค่า 0.9 และกำหนดค่า $P(k-1)$ ในขั้นแรกให้มีค่าเท่ากับ $10,000I$ เมื่อ I คือเมตริกเอกลักษณ์ (identity matrix)

3.1.3 หาค่าพารามิเตอร์จากสมการ

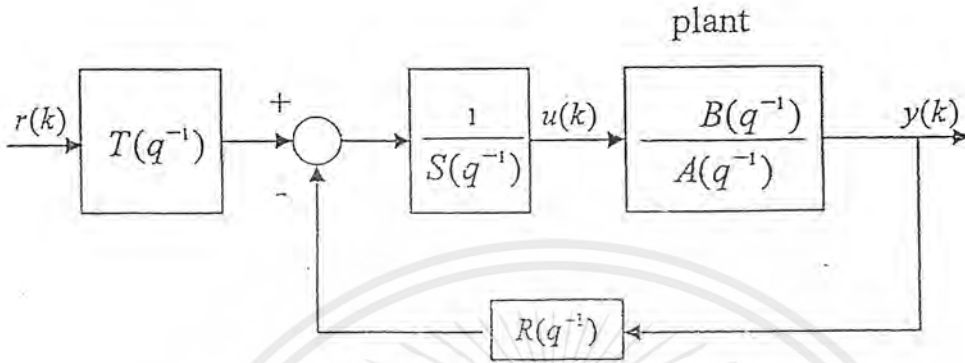
$$\hat{\theta}(k) = \hat{\theta}(k-1) + \frac{P(k-1)\varphi(k)}{\lambda + \varphi^T(k)P(k-1)\varphi(k)} e(k) \quad (3.3)$$

เมื่อได้ค่าพารามิเตอร์ที่ถูกต้องออกมานำค่าพารามิเตอร์ที่ได้ไปออกแบบตัวควบคุมด้วยวิธีอะแดปทีฟโพลเพลซเมนที่ดังขั้นตอนต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 การออกแบบตัวควบคุมด้วยวิธีโพลเพลซเมนต์

ตัวควบคุมที่ใช้ในระบบอะแดพทีฟมีลักษณะดังรูปที่ 3.1

รูปที่ 3.1 ตัวควบคุม R.S.T ด้วยวิธีโพลเพลซเมนต์

เมื่อได้ค่าพารามิเตอร์ที่ถูกต้องออกมา นำค่าพารามิเตอร์เหล่านี้ไปคำนวณหาค่า $S(q^{-1})$, $R(q^{-1})$ และ $T(q^{-1})$ โดยค่า $S(q^{-1})$, $R(q^{-1})$ หาได้จากสมการ

$$MX = D \tag{3.4}$$

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & \dots & 0 & b_0 & 0 & \dots & \dots & 0 \\ a_1 & 1 & \dots & \dots & b_1 & b_0 & \dots & \dots & \dots \\ a_2 & a_1 & \dots & \dots & b_2 & b_1 & \dots & \dots & \dots \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ \dots & \dots & \dots & 0 & \dots & \dots & \dots & \dots & 0 \\ \dots & \dots & \dots & 1 & \dots & \dots & \dots & \dots & b_0 \\ a_n & \dots & \dots & a_1 & b_m & \dots & \dots & \dots & b_1 \\ 0 & a_n & \dots & \dots & 0 & b_m & \dots & \dots & \dots \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ 0 & \dots & \dots & 0 & a_n & \dots & \dots & \dots & 0 & b_m \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 \\ s_1 \\ \dots \\ \dots \\ s_{ns} \\ r_0 \\ r_1 \\ \dots \\ \dots \\ r_{nr} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ d_1 \\ \dots \\ \dots \\ d_{nd} \end{bmatrix}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยที่เมตริก M คือ ซิสเวสเตอร์เมตริก เป็นเมตริกที่เกิดจากค่าพารามิเตอร์ที่หามาจากขั้นตอนที่ (3.1.1), (3.1.2) และ (3.1.3)

เวกเตอร์ D คือ สัมประสิทธิ์ของสมการ $D(q^{-1}) = (1 - \alpha q^{-1})^{nd}$ ค่า α เป็นค่าที่กำหนดขึ้นเอง โดยมีค่าอยู่ระหว่าง $0 < \alpha < 1$ ในที่นี้กำหนดให้เท่ากับ 0.1, ค่า nd มีค่าเท่ากับ 2 เนื่องจากมอเตอร์เป็นระบบอันดับสอง

เมื่อแก้สมการที่ (3.4) ทำให้ได้ค่า $S(q^{-1})$, $R(q^{-1})$
ส่วนค่า $T(q^{-1})$ หาจาก

$$T(q^{-1}) = G D(q^{-1}) \quad (3.15)$$

โดยที่

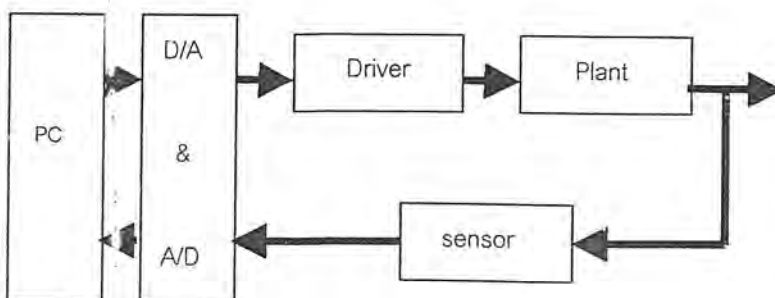
$$G = \frac{1}{B(1)} \quad \text{ถ้า } B(1) \neq 0 \\ = 1 \quad ; B(1) = 0$$

นำค่า $S(q^{-1})$, $R(q^{-1})$ และ $T(q^{-1})$ ที่คำนวณได้แทนในสมการกฎการควบคุม

$$u(k) = \frac{T(q^{-1})y^*(k+d+1) - R(q^{-1})y(k)}{S(q^{-1})}$$

เพื่อนำค่าสัญญาณควบคุมที่ได้ส่งให้กระบวนการ

3.3 บล็อกไดอะแกรมของระบบ(Block diagram)

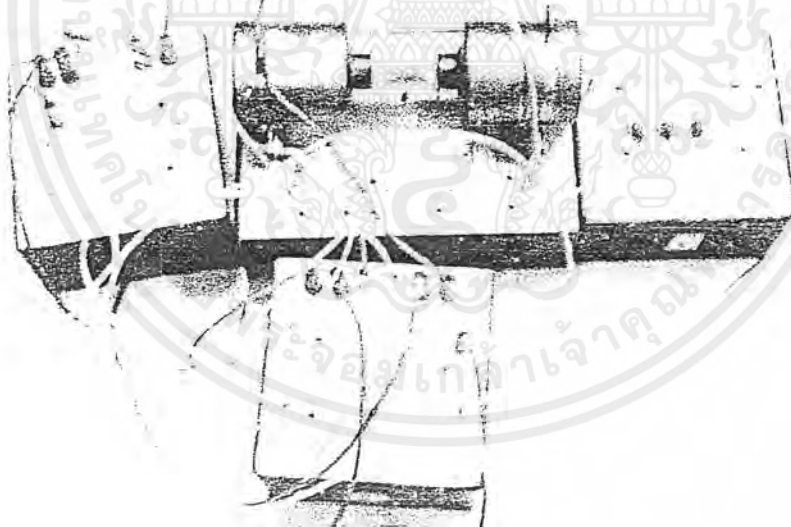

รูปที่ 3.2 บล็อกไดอะแกรมของระบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

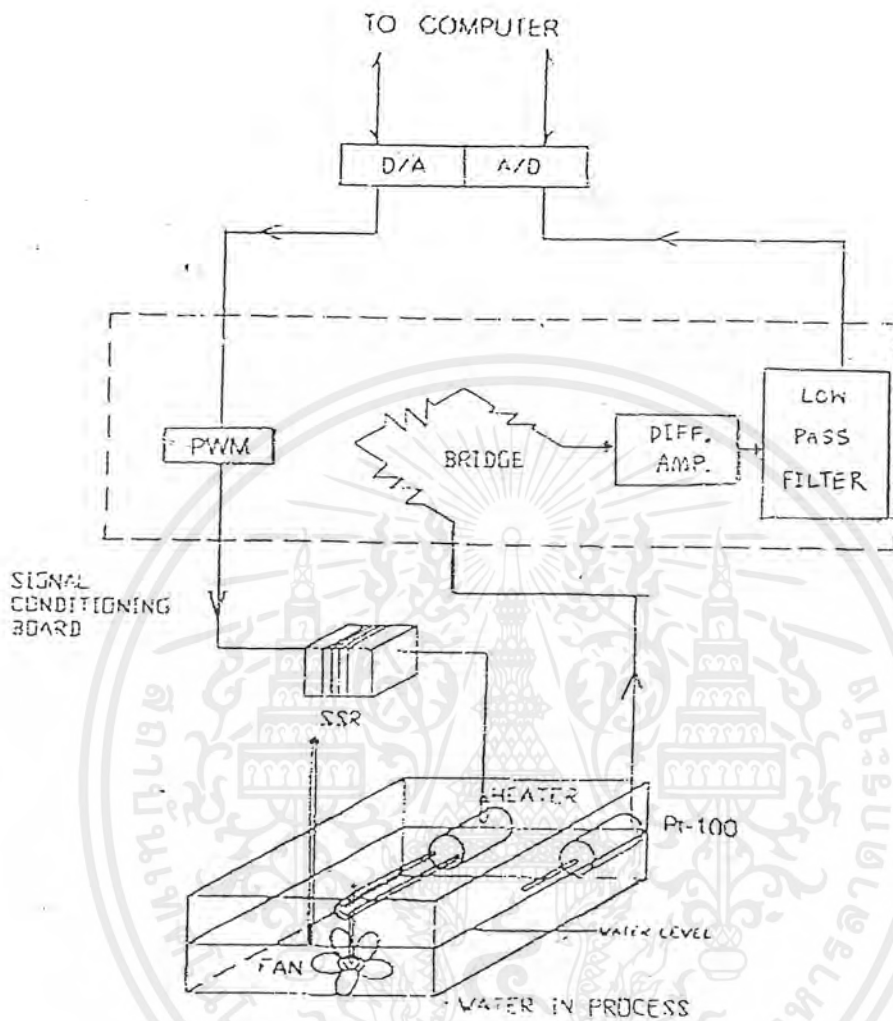
จากรูปที่ 3.2 พิสูจน์การทำงานจากระบบทั้งหมดในแต่ละรอบได้ดังนี้

- 1) ตัวรับรู้ (sensor) จะรับรู้ค่าเอาต์พุทของกระบวนการแล้วแปลงค่าเป็นศักดาไฟฟ้า
  - 2) สัญญาณศักดาไฟฟ้าจาก 1) จะผ่านเข้าไปในคอมพิวเตอรืโดยผ่านทางวงจรแปลงสัญญาณ ต่อเนื่องเป็นสัญญาณดิจิทัล
  - 3) คอมพิวเตอรืจะรับสัญญาณดิจิทัลจาก 2) มาเปรียบเทียบกับค่าที่ต้องการ (Set point) และคำนวณตามสมการที่ได้โปรแกรมไว้
  - 4) สัญญาณดิจิทัลที่คอมพิวเตอรืคำนวณแล้วจะผ่านวงจรแปลงสัญญาณดิจิทัลเป็นสัญญาณ ต่อเนื่องซึ่งจะกลับเป็นศักดาไฟฟ้าอีกครั้งเรียกว่า "สัญญาณควบคุม"
  - 5) สัญญาณควบคุมจาก 4) จะผ่านไดรเวอร์ (Driver) แล้วไดรเวอร์จะส่งสัญญาณศักดาไฟฟ้า ให้กับกระบวนการ
- ระบบทั้งหมดนี้จะทำงานตามขั้นตอน 1) ถึง 5) หลายรอบจนกระทั่งได้เอาต์พุทของ กระบวนการตามที่ต้องการซึ่งโปรแกรมไว้ในคอมพิวเตอรื

รูปที่ 3.3 ฮาร์ดแวร์ของมอเตอร์กระแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.4 ฮาร์ดแวร์ของถังต้มน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 วงจรแปลงสัญญาณเพื่อติดต่อกับคอมพิวเตอร์

ในที่นี้ใช้การ์ด PC-DIO เชื่อมต่อกับคอมพิวเตอร์เพื่อขยายระบบอินพุตและเอาต์พุต ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่างๆ โดยมีส่วนประกอบที่สำคัญดังนี้

3.4.1 ส่วนแปลงสัญญาณอนาลอกเป็นดิจิตอล; ADC

ในส่วนนี้ใช้ไอซีเบอร์ ADC0804 ทำหน้าที่รับสัญญาณอินพุตในรูปอนาลอกแล้วเปลี่ยนเป็นดิจิตอล เพื่อส่งให้ซีพียูประมวลผล โดยสามารถรับสัญญาณอนาลอกได้ถึง 5 vdc

3.4.2 ส่วนแปลงสัญญาณดิจิตอลเป็นอนาลอก; DAC

ในส่วนนี้ใช้ไอซี DAC ซึ่งทำหน้าที่เปลี่ยนสัญญาณดิจิตอลให้เป็นสัญญาณอนาลอก ซึ่งการควบคุมขนาดของเอาต์พุตนั้นทำได้โดยการส่งข้อมูลออกไปยังพอร์ตควบคุมของไอซี DAC (Port Control DAC) ซึ่งอัตราส่วนของสัญญาณเอาต์พุตที่ได้นั้นจะเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นเชิงเส้น นั่นคือ

ถ้าส่งค่า FFH จะได้ขนาดเอาต์พุตสูงสุด

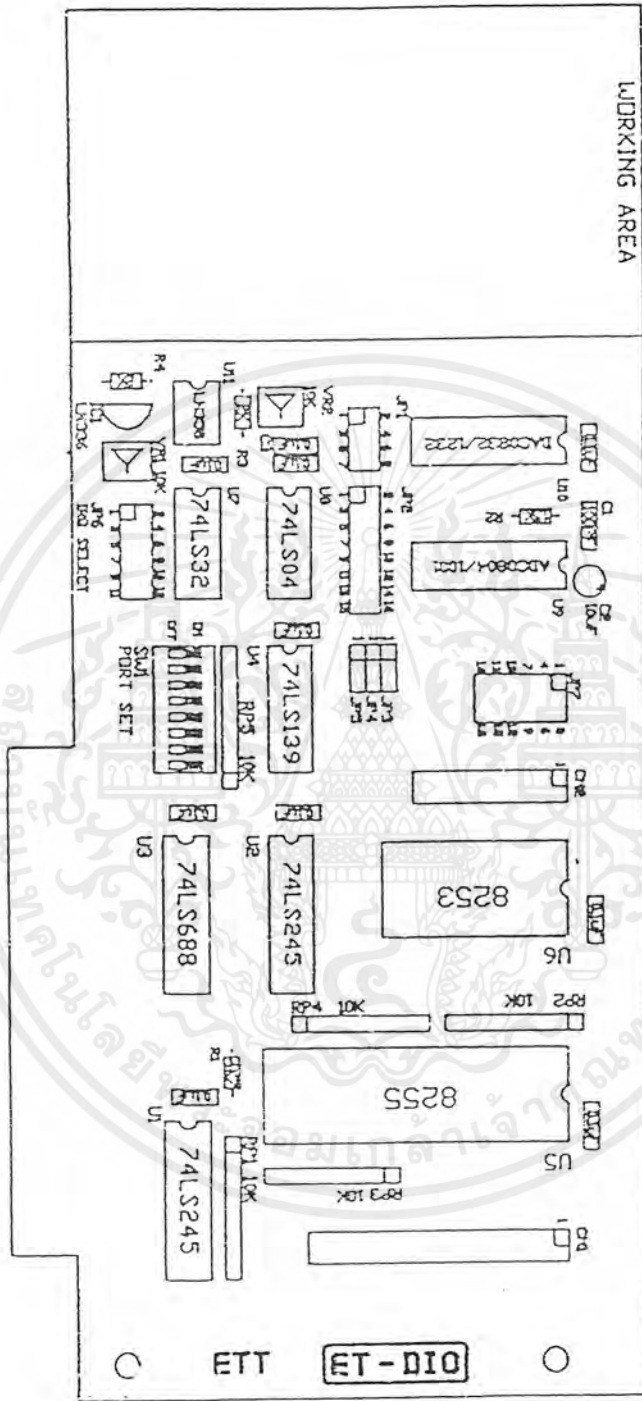
ถ้าส่งค่า 7FH จะได้ขนาดเอาต์พุตครึ่งหนึ่ง

ถ้าส่งค่า 00H จะได้ขนาดเอาต์พุตต่ำสุด

ขนาดของสัญญาณเอาต์พุตมีความละเอียดถึง 256 ค่าจากย่านความกว้างของสัญญาณทั้งหมดหรือคำนวณจาก

$$\text{ความละเอียดของช่วงสัญญาณ} = (V_{\max} - V_{\min}) / 256$$

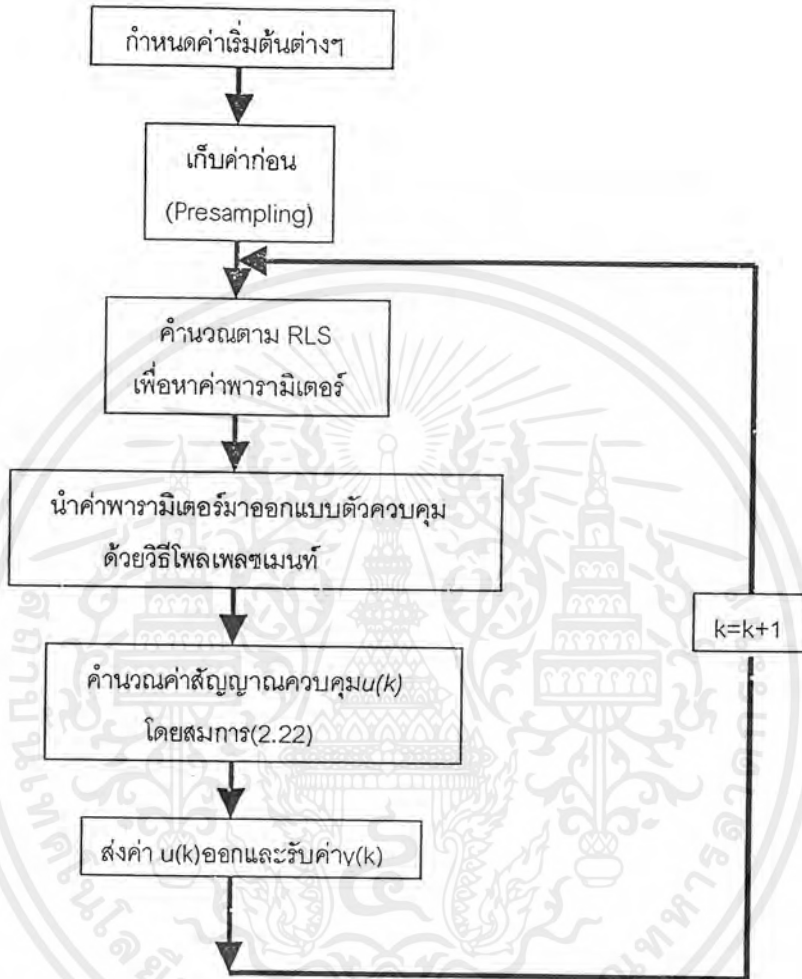
สัญญาณเอาต์พุตมีค่าระหว่าง 0 – 10 V เพราะฉะนั้นได้ความละเอียดของสัญญาณเป็น 0.039 V

รูปที่ 3.5 การ์ด ET-PCDIO

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สามารถเขียนโฟลว์ชาร์ตของโปรแกรมได้ดังนี้

รูปที่ 3.6 โฟลว์ชาร์ตของโปรแกรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การทดลองและผลการทดลอง

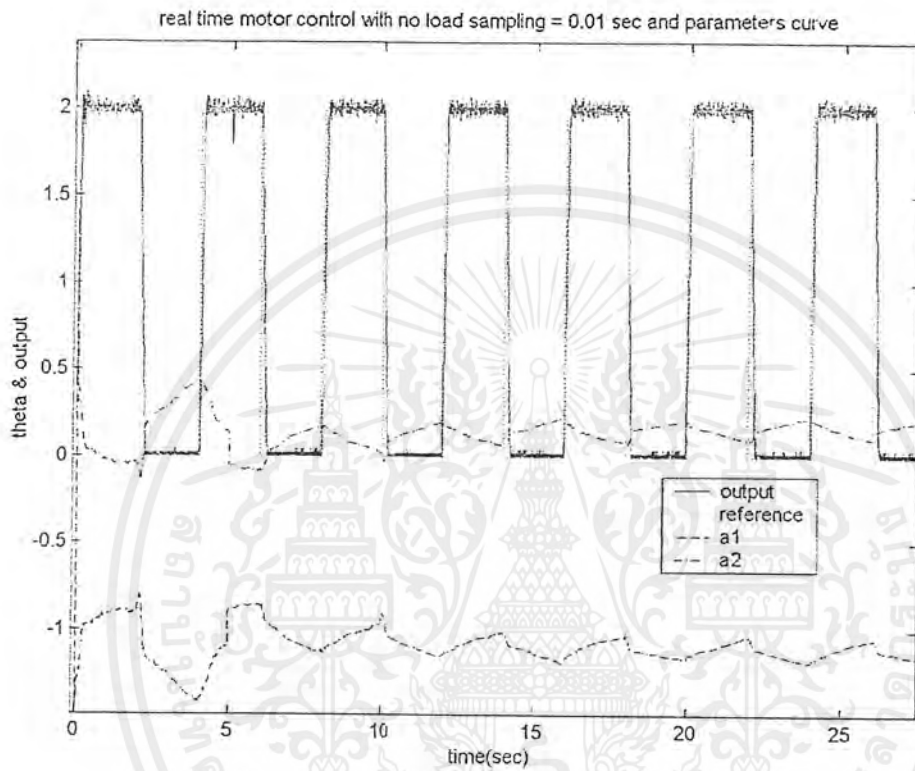
ในปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ได้นำหลักการในบทที่ 3 มาเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วยภาษาซีเพื่อทำการควบคุมกระบวนการโดยวิธีอะแดปทีฟโพลเพลซเมนต์และได้ทดลองควบคุมกระบวนการจริงสองกระบวนการคือ

1. กระบวนการควบคุมความเร็วมอเตอร์กระแสตรง
2. กระบวนการควบคุมอุณหภูมิของถังต้มน้ำ

4.1 การควบคุมความเร็วมอเตอร์กระแสตรงโดยวิธีอะแดปทีฟโพลเพลซเมนต์

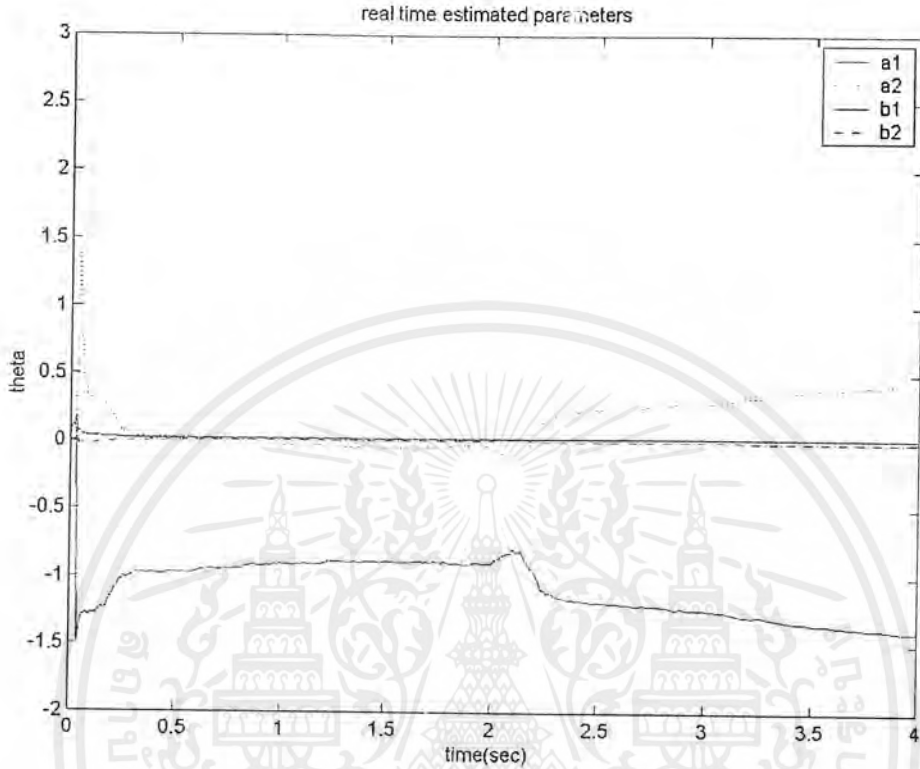
4.1.1 ทดลองควบคุมความเร็วของมอเตอร์กระแสตรงโดยไม่กำหนดแบบจำลองอ้างอิงเพื่อดูผลตอบสนองของระบบและการเปลี่ยนแปลงค่าพารามิเตอร์

โดยการทดลองนี้กำหนดให้อินพุทอ้างอิง (reference input) เป็นคลื่นรูปสี่เหลี่ยม (square wave) มีขนาด 0 - 2 โวลท์, เวลาที่ใช้ในการแซมปลิง (sampling period) คือ 0.01 วินาที, ค่าความถี่ของคลื่นรูปสี่เหลี่ยมคือ 0.25 Hz, ค่าโพล α เท่ากับ 0.1, ค่าอะแดปเตชันเกนเท่ากับ 100,000, ค่า λ (forgetting factor) เท่ากับ 0.99 มอเตอร์ไม่มีโหลด

รูปที่ 4.1 ผลตอบสนองของมอเตอร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.2 ค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณได้จากวิธี RLS

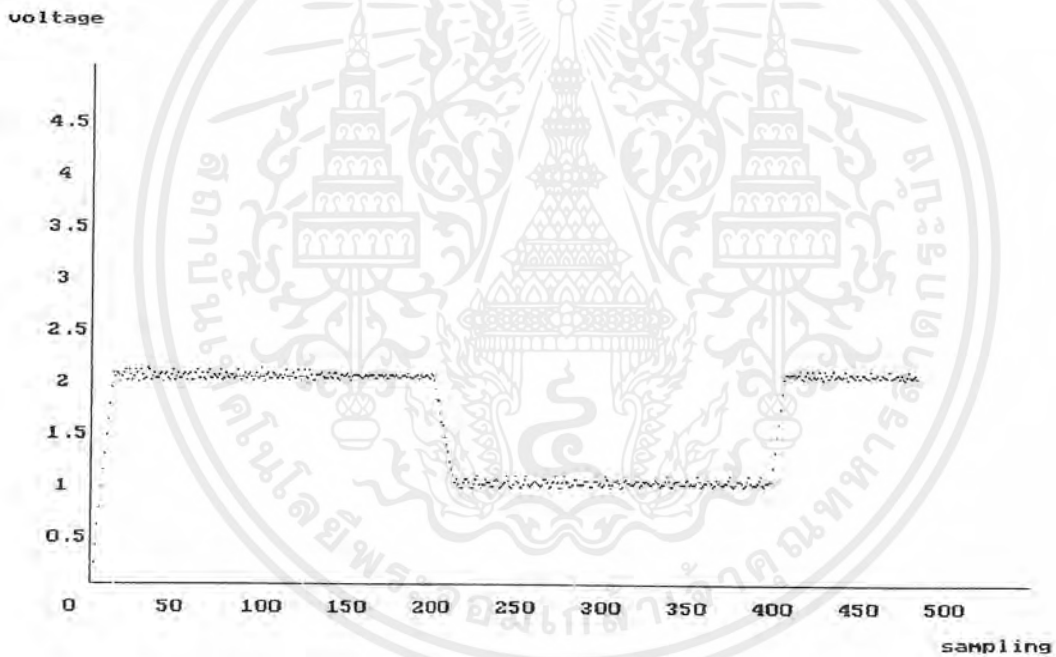
จากการทดลองจะเห็นว่าค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณได้จากวิธี RLS จะไม่คงที่แต่ยังคงแสดงถึงลักษณะของระบบได้อย่างใกล้เคียงและผลตอบสนองของมอเตอร์ค่อนข้างดี โดยเวลาเข้าสู่สถานะคงตัวมีค่าน้อย

4.1.2 การควบคุมความเร็วมอเตอร์แบบเรียลไทม์ในขณะที่ไม่มีโหลดและไม่ได้ใช้แบบจำลองอ้างอิง

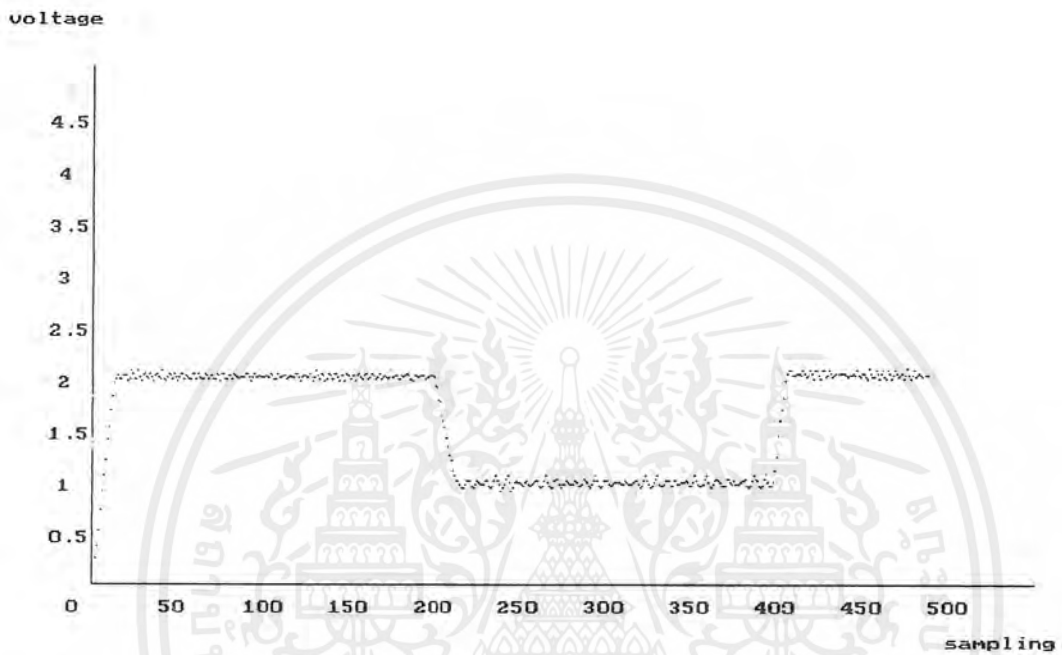
อินพุตที่ใช้คือ คลื่นรูปสี่เหลี่ยม(square wave) มีขนาด 2 โวลต์, ความถี่ที่ใช้มีค่า 0.5 Hz, เวลาที่ใช้ในการแซมปีง(sampling period) คือ 0.01วินาที

เอาท์พุทที่ออกมาจะเป็นศักดาไฟฟ้าที่มีความสัมพันธ์กับความเร็ว

โดยกำหนดโพล α จากสมการ $D(q^{-1}) = (1 - \alpha q^{-1})^{nd}$ ให้มีค่าตั้งแต่ 0.1 - 0.7 แล้วดูผลตอบสนองเมื่อโพลเปลี่ยนแปลงเพื่อหาค่าโพลที่เหมาะสมที่สุด ผลการทดลองแสดงดังรูปข้างล่าง

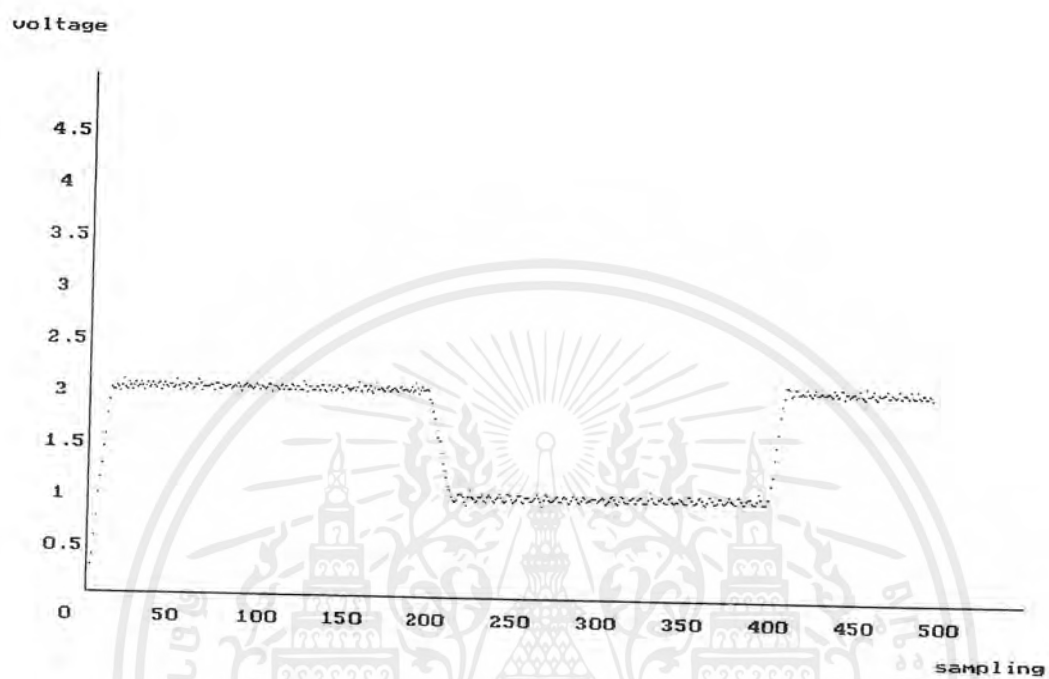

รูปที่ 4.3 เมื่อ α มีค่า 0.1

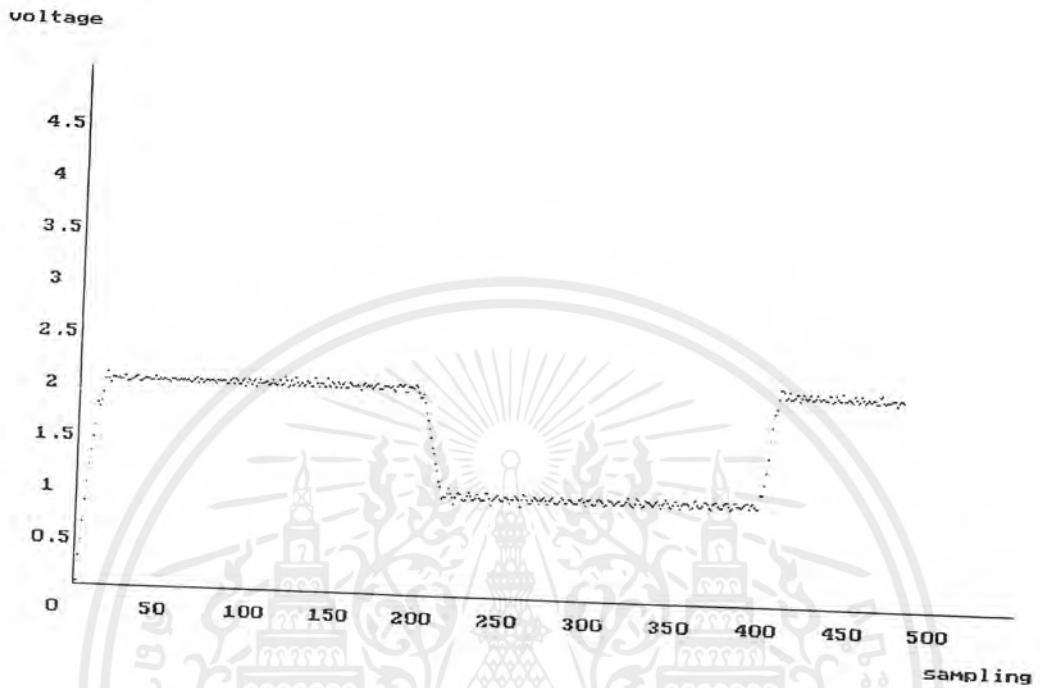
รูปที่ 4.4 เมื่อ α มีค่า 0.2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

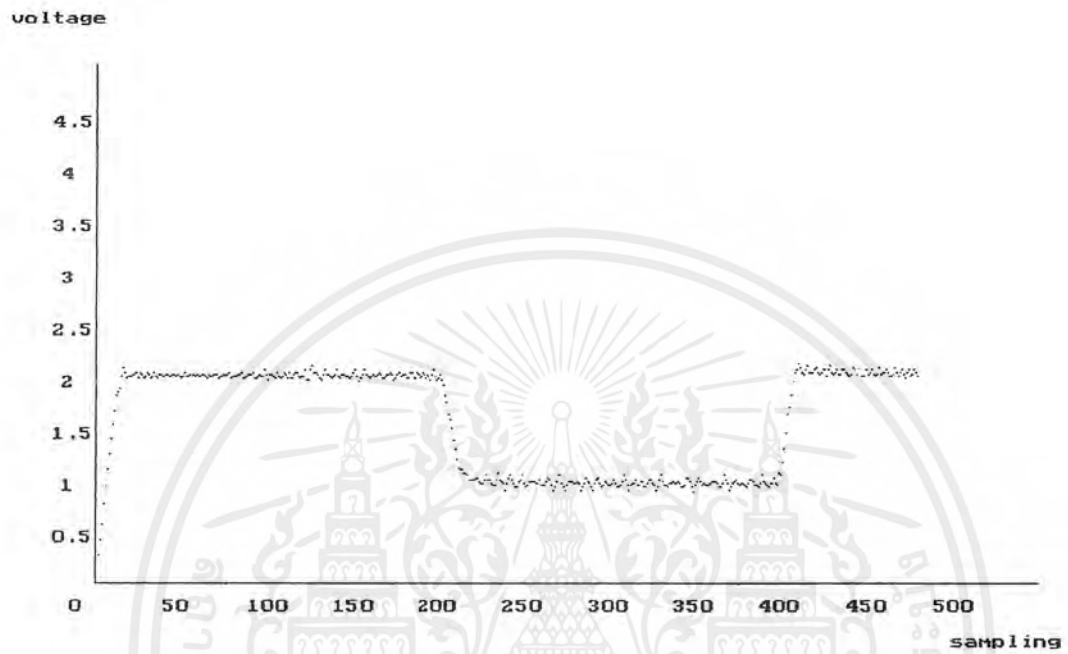
รูปที่ 4.5 เมื่อ α มีค่า 0.3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

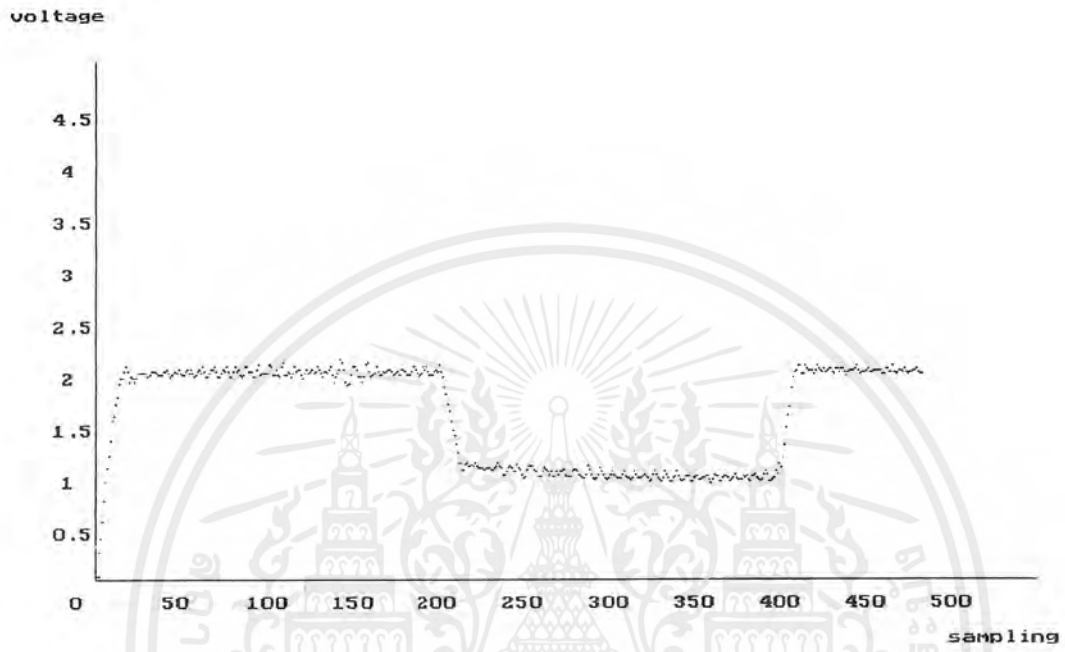
รูปที่ 4.6 เมื่อ α มีค่า 0.4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

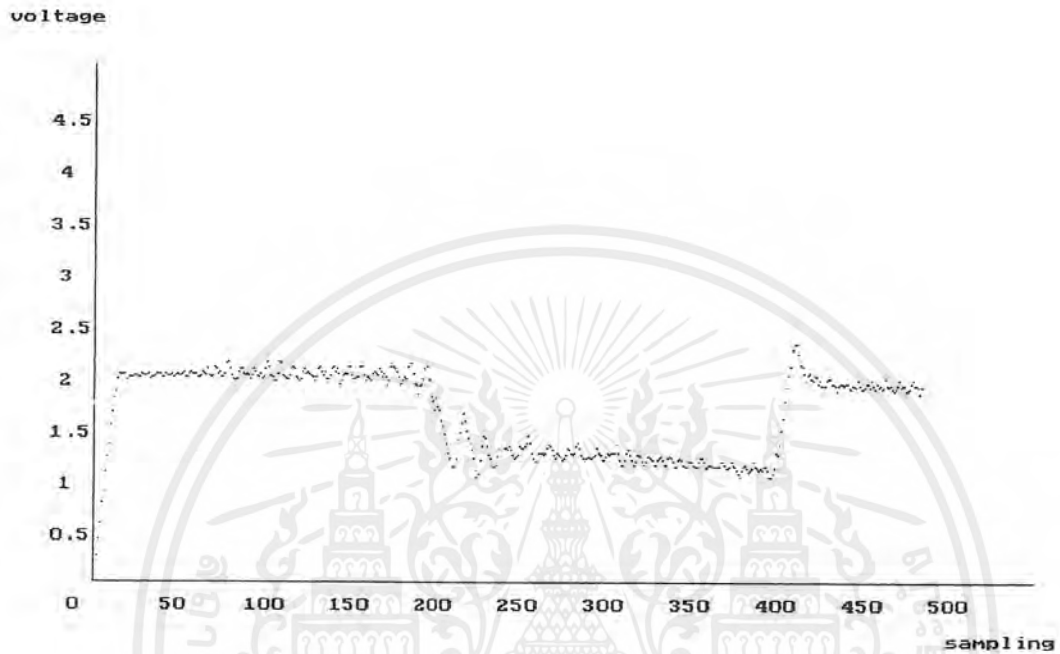
รูปที่ 4.7 เมื่อ α มีค่า 0.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.8 เมื่อ α มีค่า 0.6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.9 เมื่อ α มีค่า 0.7

จากการทดลองเห็นได้ว่าค่าโพลที่เหมาะสมควรมีค่าน้อยๆ เนื่องจากถ้าค่าโพลสูงจะทำให้ระบบไม่เสถียร

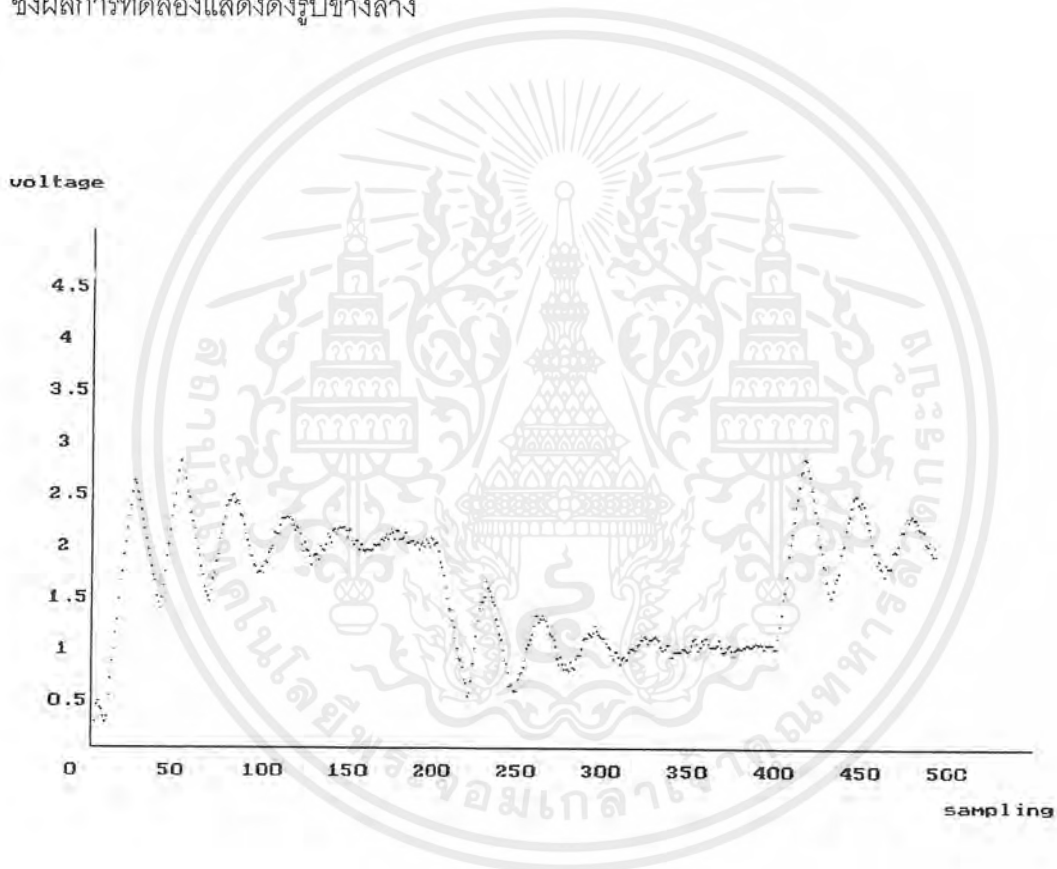
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.3 การควบคุมความเร็วมอเตอร์แบบเรียลไทม์ในกรณีที่ไม่มีโหลดและได้มีการใช้แบบจำลองอ้างอิง

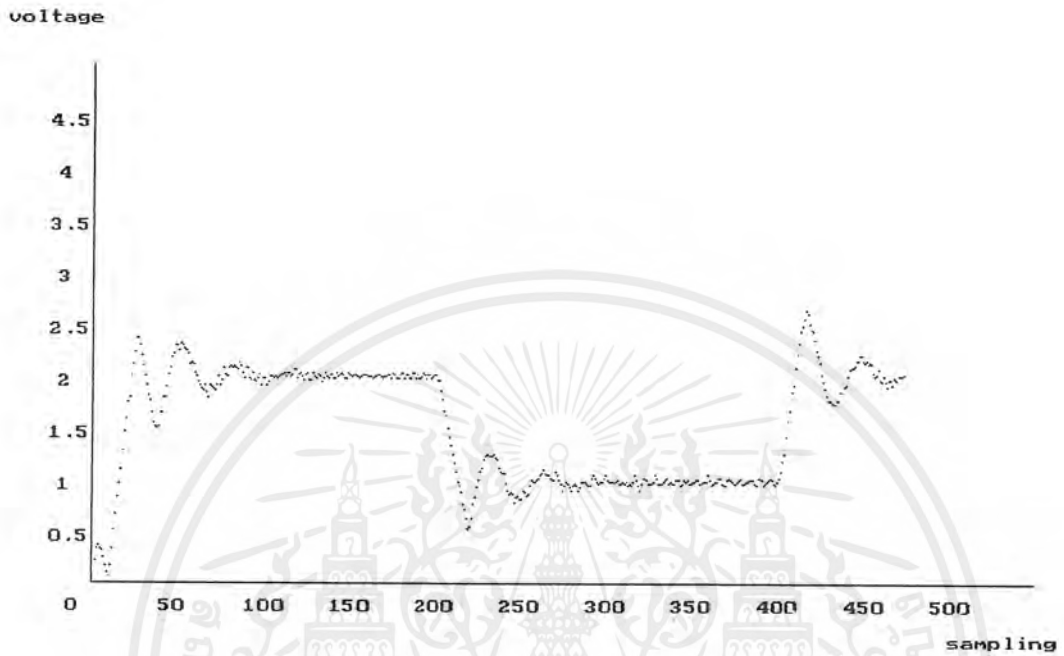
อินพุทที่ใช้คือ คลื่นรูปสี่เหลี่ยม(square wave) มีขนาด 2 โวลต์, ความถี่ที่ใช้มีค่า 0.5 Hz, เวลาที่ใช้ในการแซมปิ้ง(sampling period) คือ 0.01, ค่าโพลเท่ากับ 0.1

โดยแบบจำลองอ้างอิงกำหนดจาก ω_n ซึ่งมีค่าเท่ากับ 20 และกำหนดให้ ζ (damping ratio) มีค่าตั้งแต่ 0.1-0.9

ซึ่งผลการทดลองแสดงดังรูปข้างล่าง

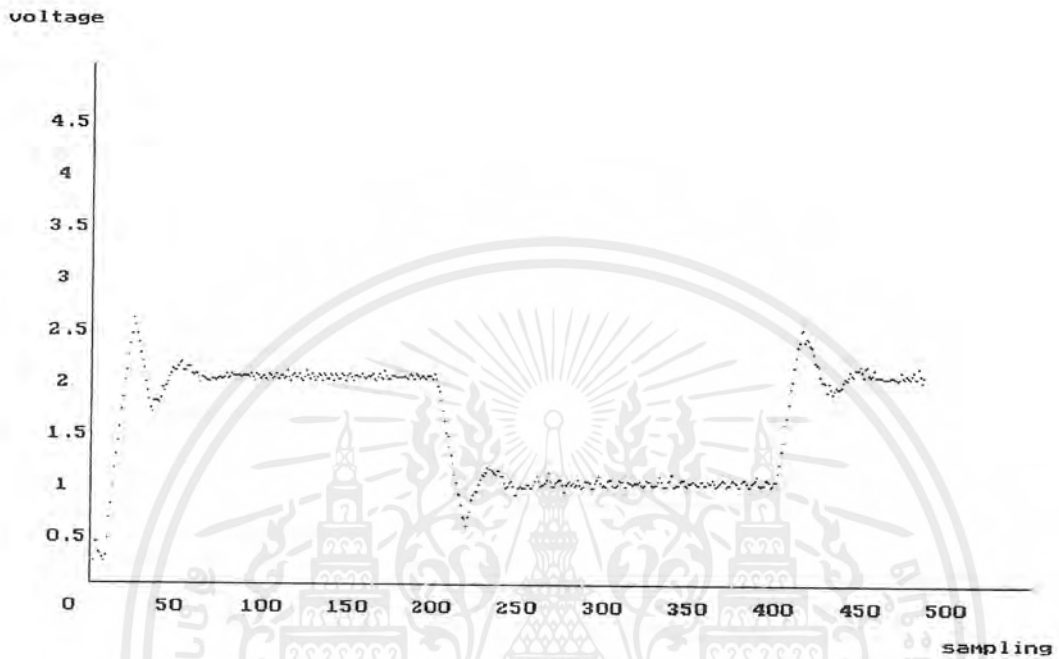

รูปที่ 4.10 เมื่อ ζ มีค่า 0.1

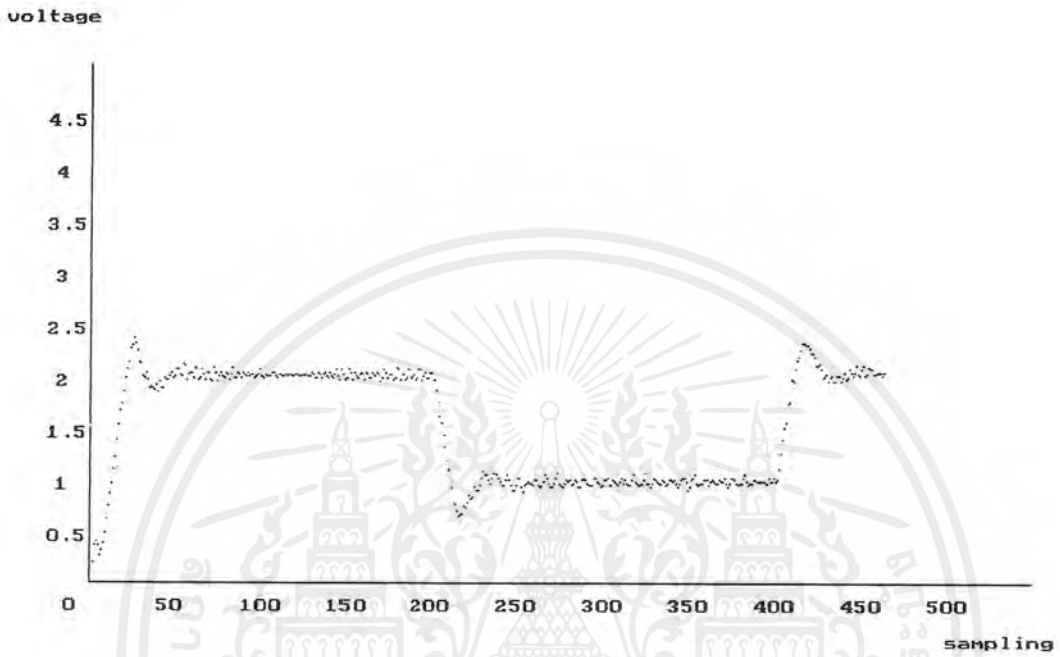
รูปที่ 4.11 เมื่อ ξ มีค่า 0.2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

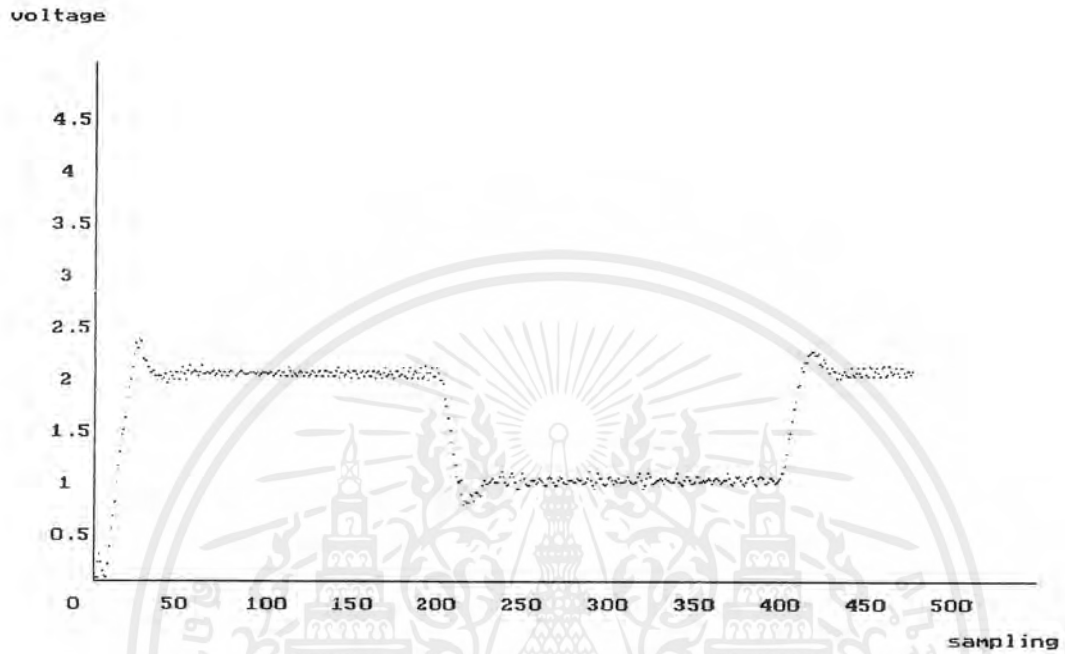
รูปที่ 4.12 เมื่อ ξ มีค่า 0.3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

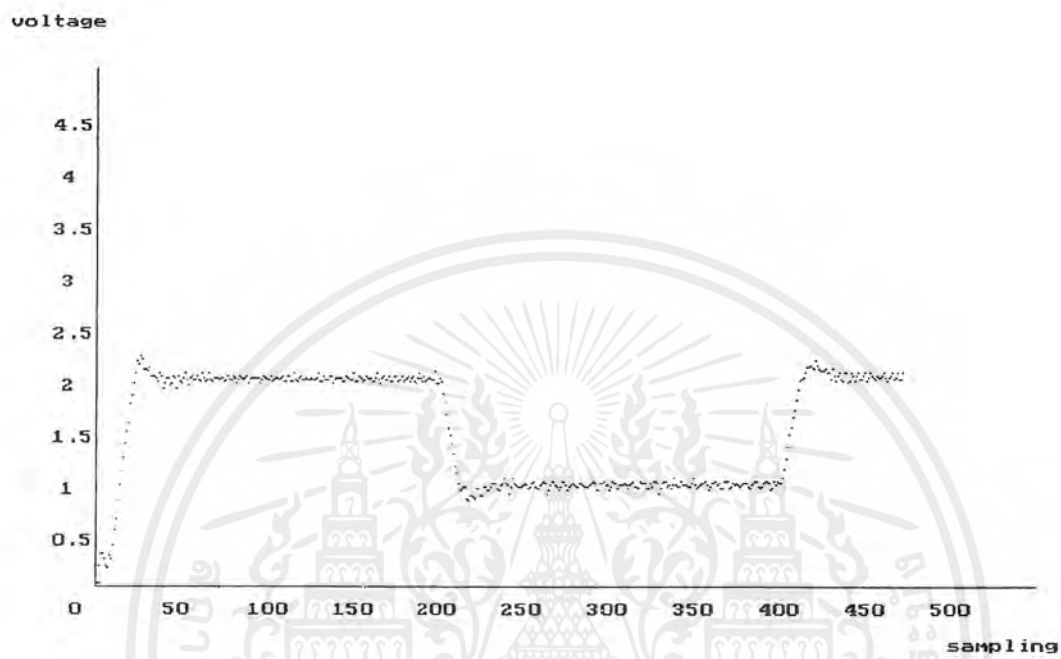
รูปที่ 4.13 เมื่อ ζ มีค่า 0.4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

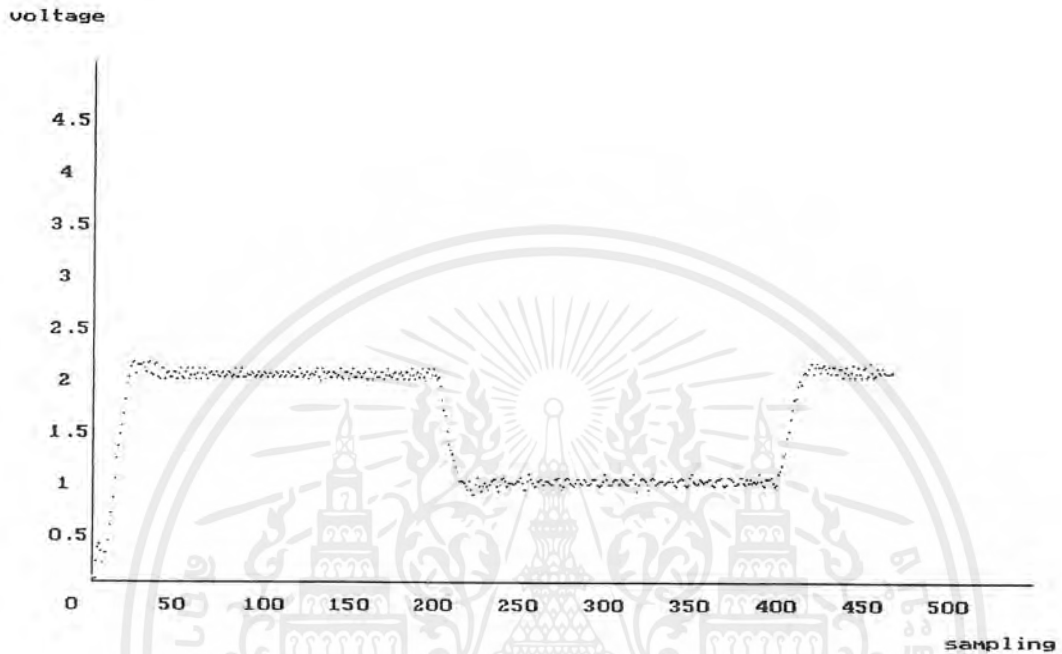
รูปที่ 4.14 เมื่อ ζ มีค่า 0.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

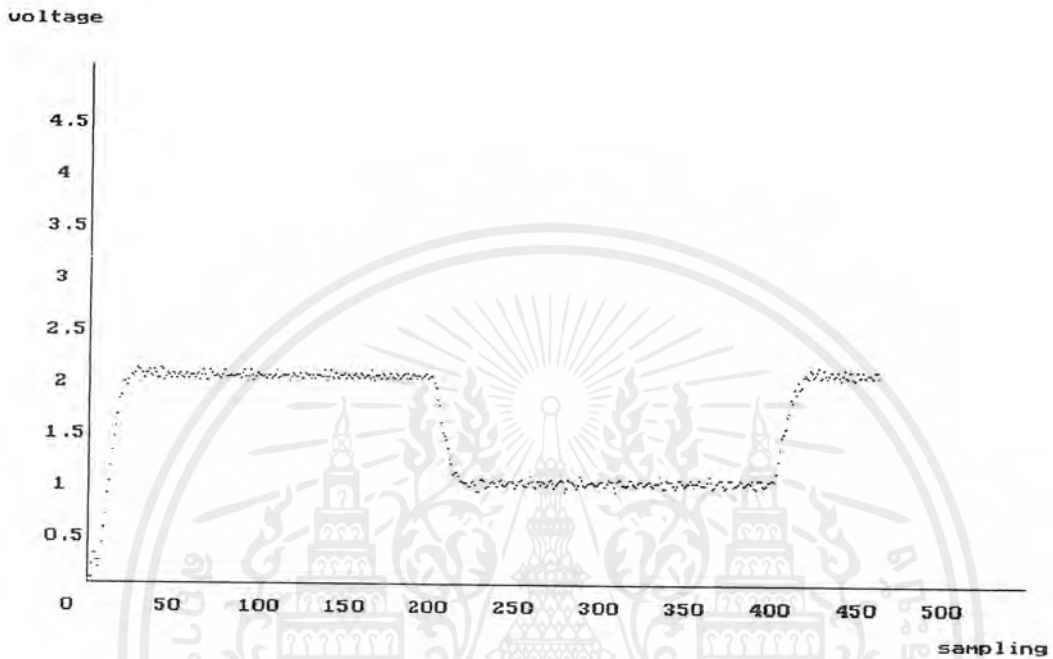
รูปที่ 4.15 เมื่อ ξ มีค่า 0.6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

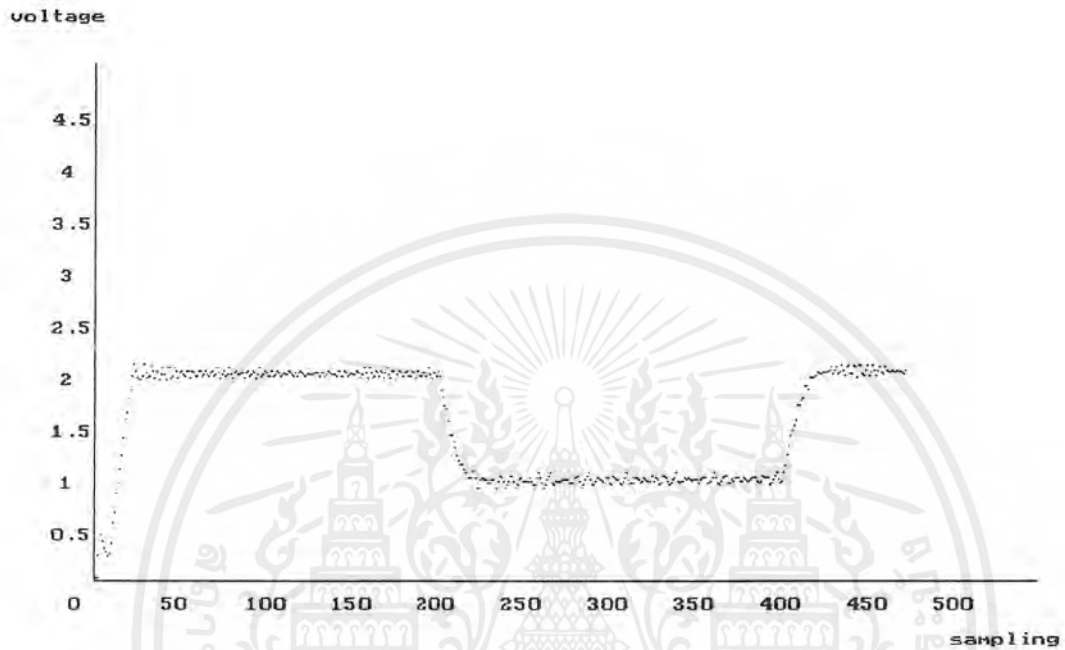
รูปที่ 4.16 เมื่อ ζ มีค่า 0.7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.17 เมื่อ ζ มีค่า 0.8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.18 เมื่อ ζ มีค่า 0.9

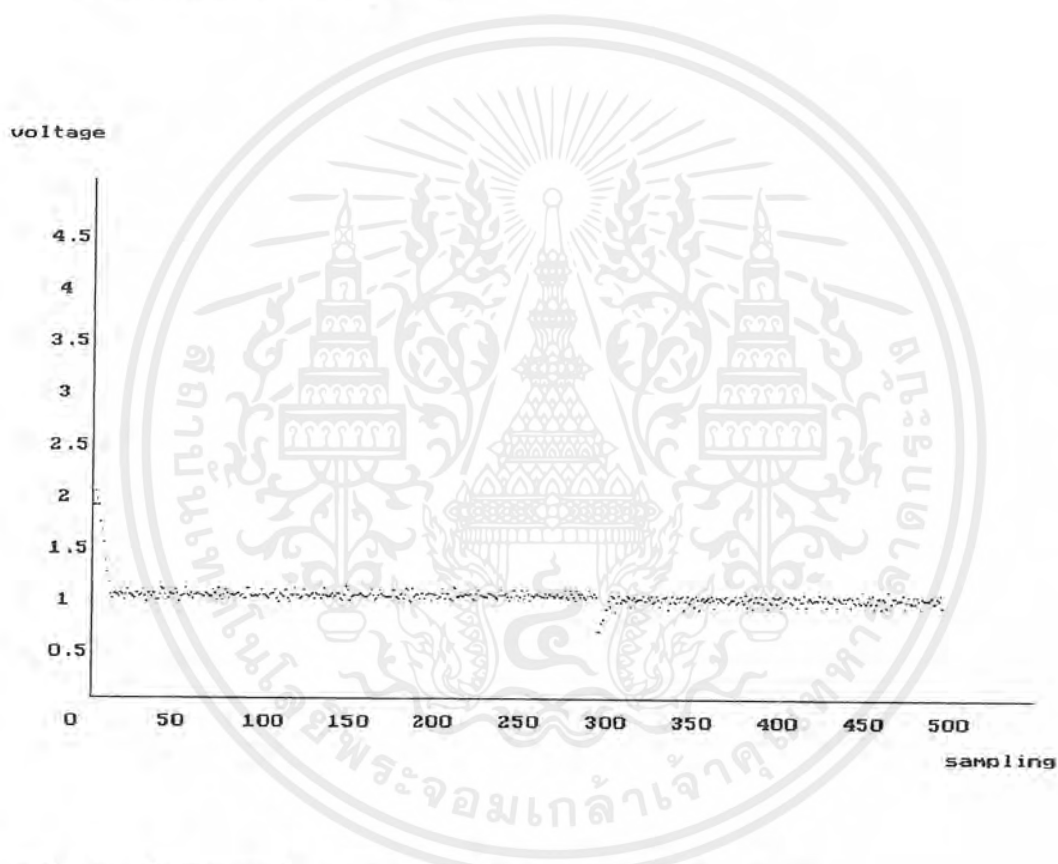
จากการทดลองสรุปได้ว่าสามารถที่จะกำหนดผลตอบสนองให้กับระบบอย่างไรก็ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

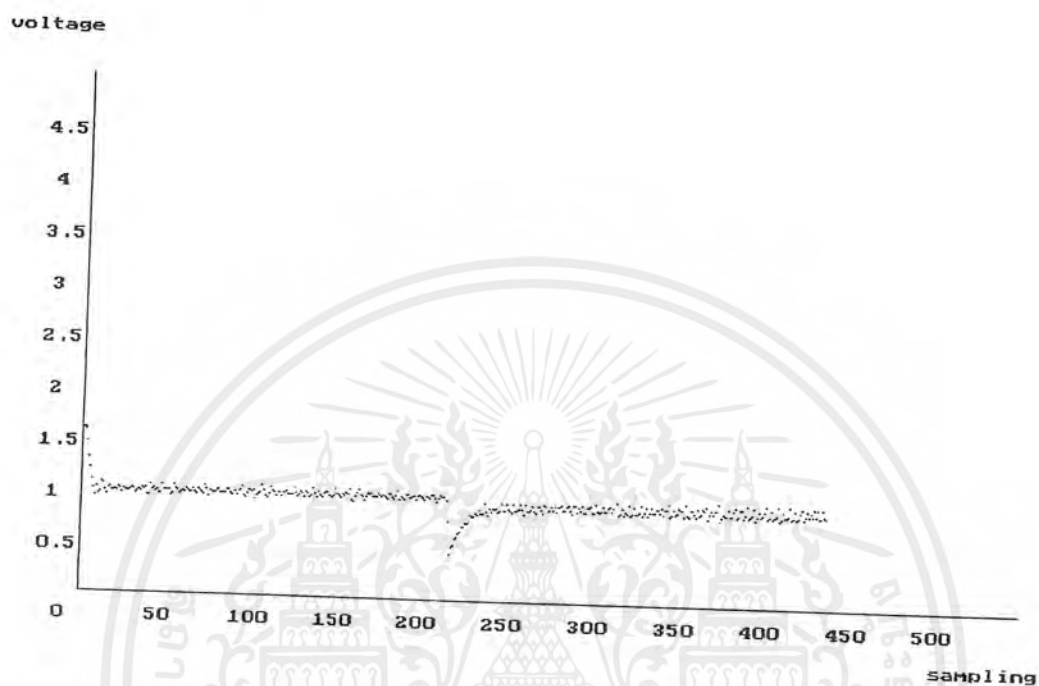
4.1.4 การควบคุมความเร็วมอเตอร์แบบเรียลไทม์เมื่อมีโหลดและไม่ได้มีการใช้แบบจำลองอ้างอิง

อินพุทที่ใช้คือ ฟังก์ชันขั้นบันไดมีขนาด 1 โวลต์, เวลาที่ใช้ในการแซมปิ้ง (sampling period) คือ 0.01 วินาที ค่าโพลเท่ากับ 0.1 โดยโหลดที่ใช้คือความต้านทานโดยแต่ละตัวมีค่าความต้านทาน 10 โอห์ม

ซึ่งผลการทดลองแสดงดังรูปข้างล่าง

รูปที่ 4.19 เมื่อมีโหลดหนึ่งตัว (10 Ω) จุดที่กราฟตกคือช่วงที่เปลี่ยนโหลด

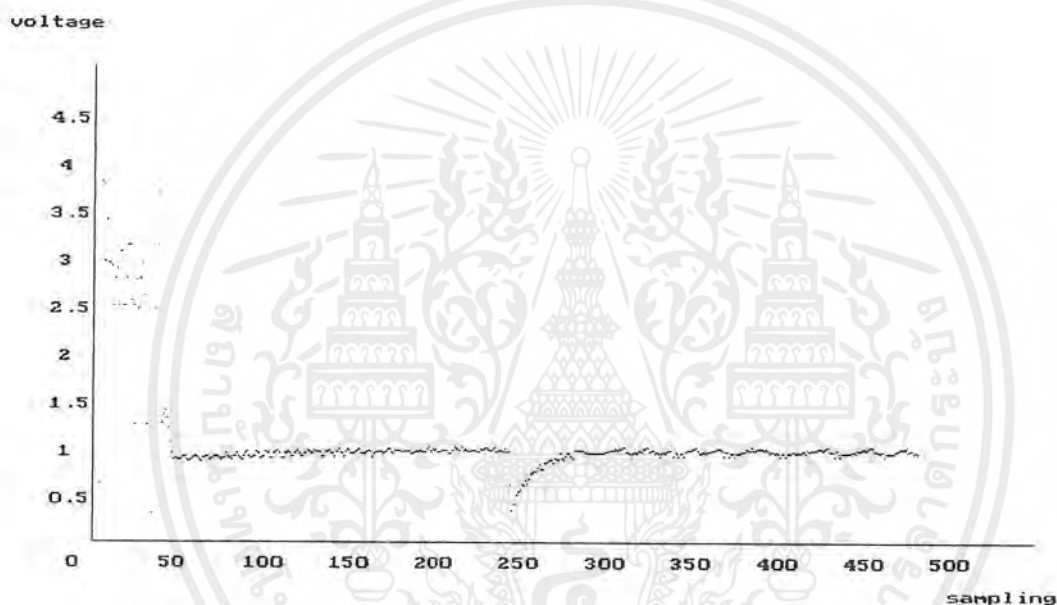
รูปที่ 4.20 เมื่อมีโหลดสองตัว (5Ω) จุดที่กราฟตกคือช่วงที่เปลี่ยนโหลด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.5 การควบคุมความเร็วมอเตอร์แบบเรียลไทม์เมื่อโหลดเปลี่ยนแปลงในช่วงกว้าง (1 Ω) และไม่ได้มีการใช้แบบจำลองอ้างอิง

อินพุตที่ใช้คือ ฟังก์ชันขั้นบันไดมีขนาด 1 โวลต์, เวลาที่ใช้ในการแซมปิ้ง (sampling period) คือ 0.01 วินาที ค่าโพลเท่ากับ 0.1

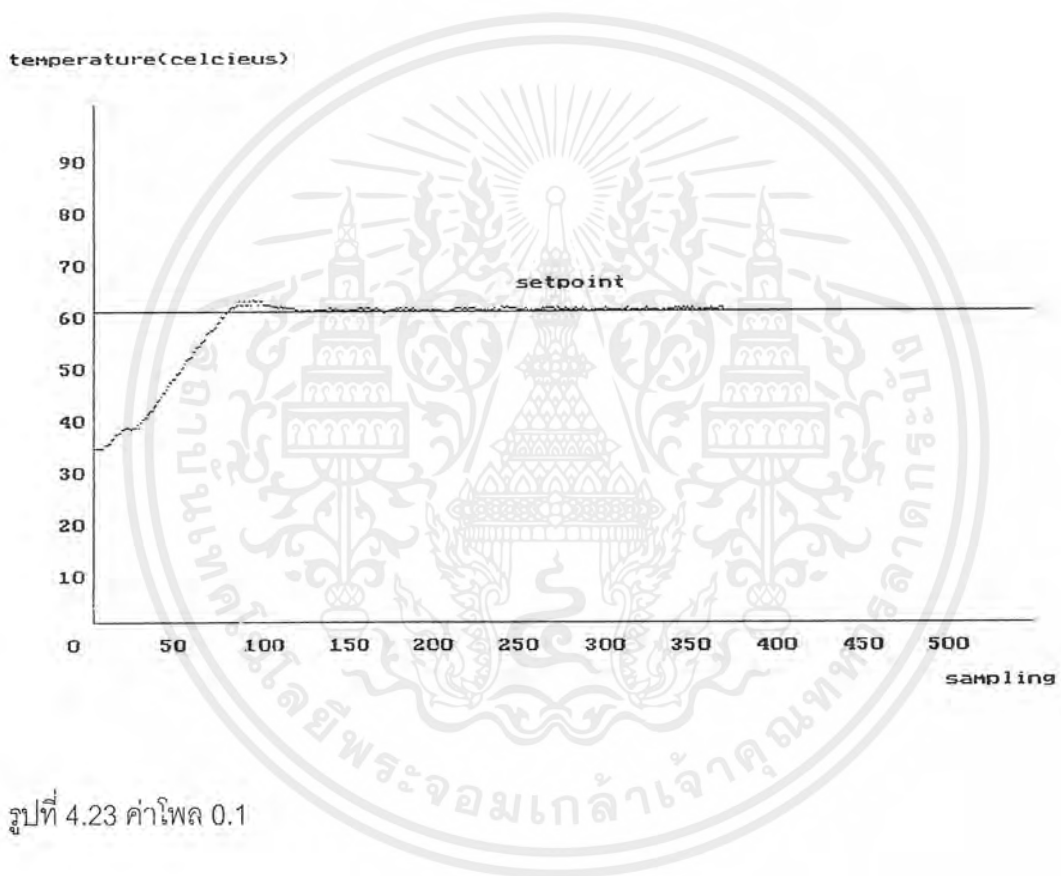
ผลการทดลองแสดงดังรูปข้างล่าง

รูปที่ 4.22 เมื่อโหลดมีการเปลี่ยนแปลงในช่วงกว้าง(1 Ω)

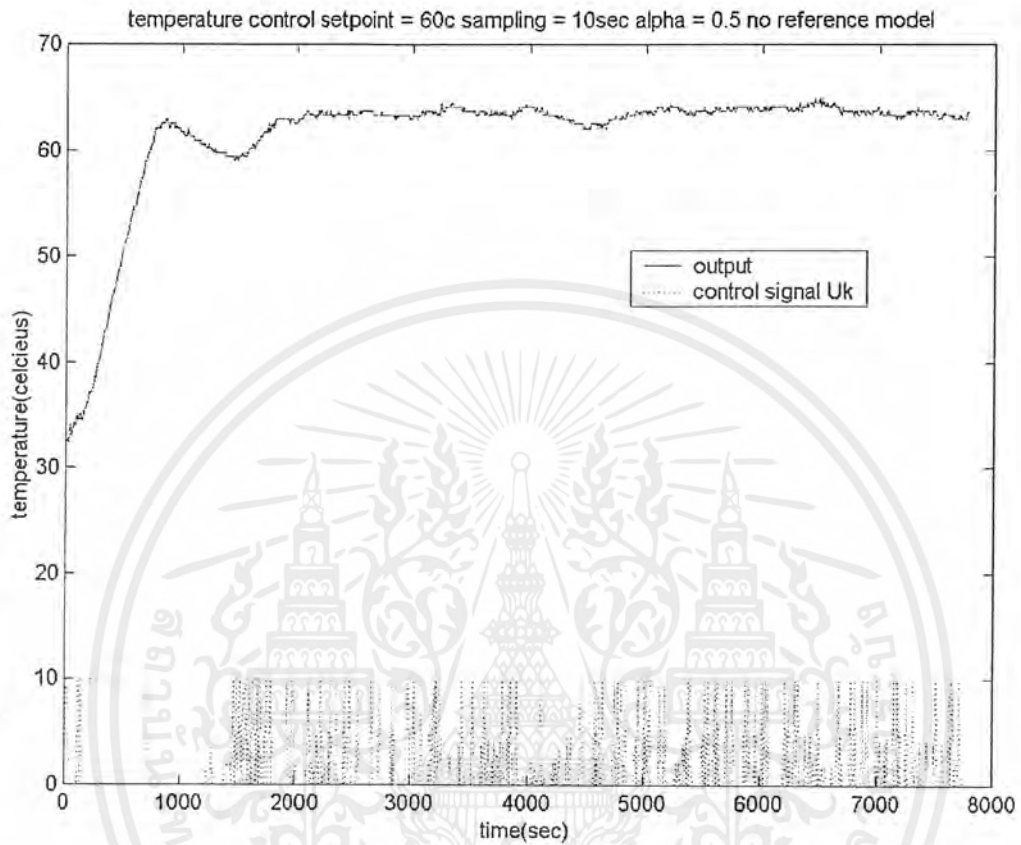
4.2 การควบคุมอุณหภูมิของน้ำโดยวิธีอะแดพทีฟโพลเพลซเมนต์

4.2.1 ทดลองควบคุมอุณหภูมิของน้ำให้คงที่ ที่อุณหภูมิ 60 องศา โดย sampling period เท่ากับ 10 วินาที และไม่ใช้แบบจำลองอ้างอิง โดยกำหนดค่าโพลเท่ากับ 0.1,0.5,0.7 ผลการทดลองแสดงดังรูปข้างล่าง

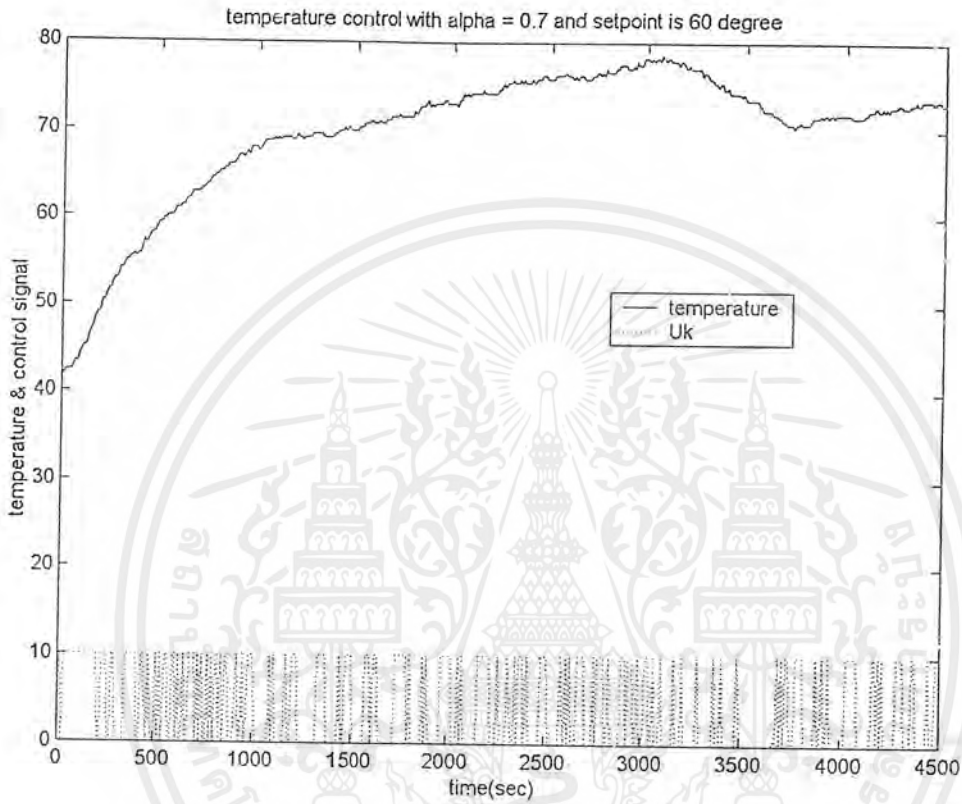
รูปที่ 4.23 ค่าโพล 0.1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.24 ค่าโพล 0.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

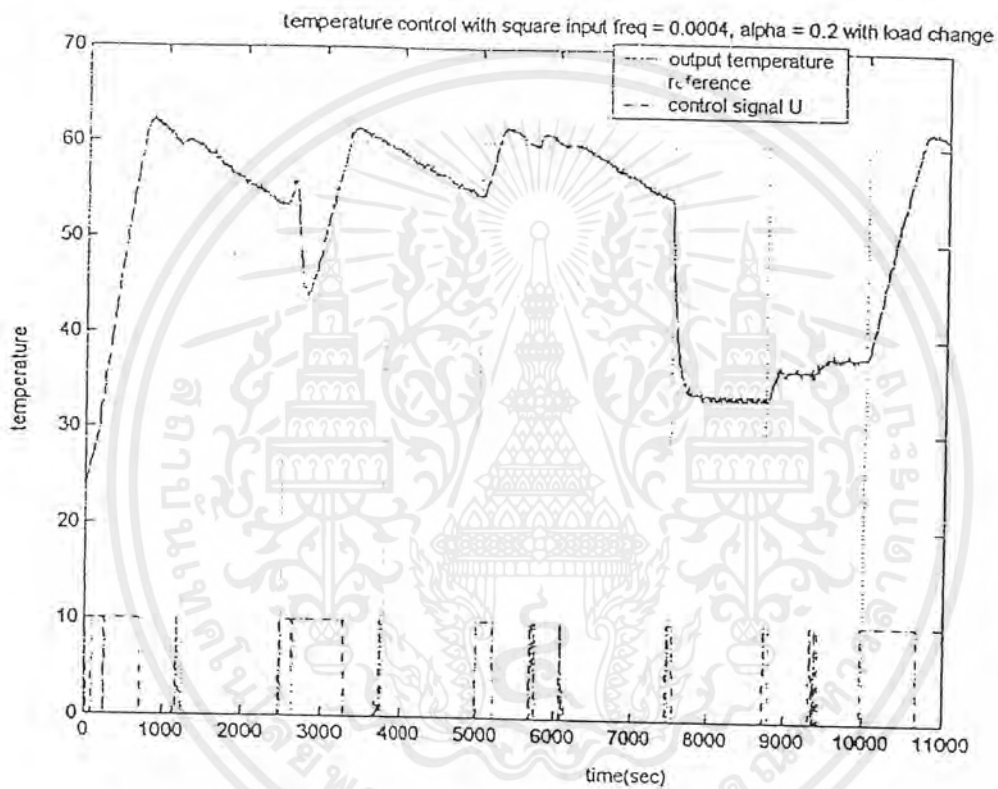

รูปที่ 4.25 ค่าโพล 0.7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

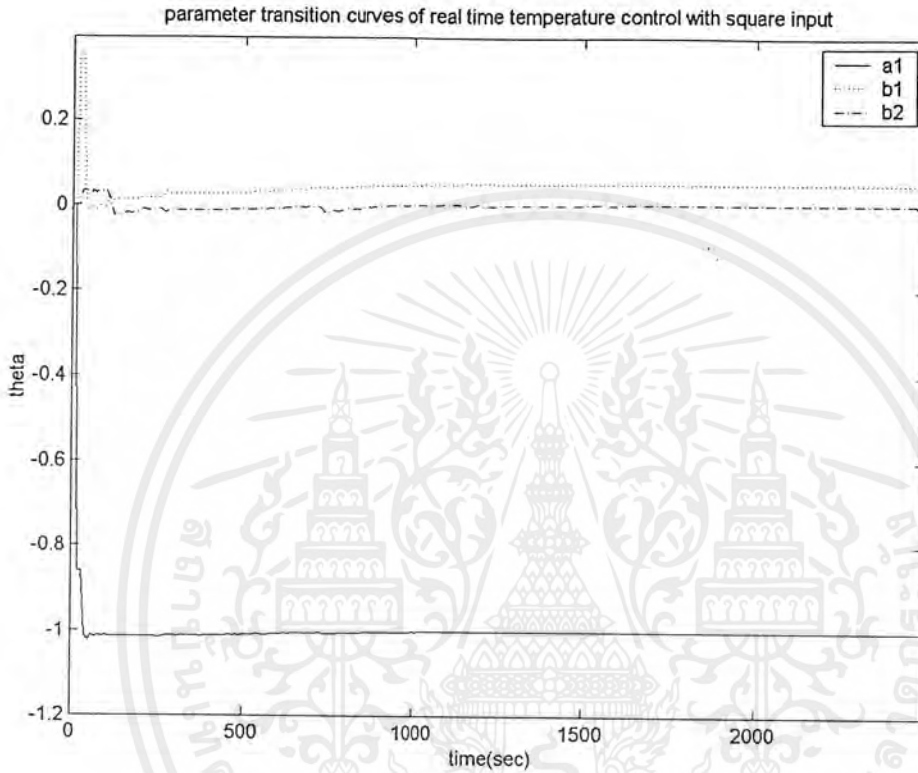
4.2.2 ทดลองควบคุมอุณหภูมิของน้ำที่ 60 องศาและมีการเติมน้ำแข็งเพื่อให้พารามิเตอร์ของระบบเปลี่ยน

ผลการทดลองแสดงดังรูปข้างล่าง

รูปที่ 4.26 ควบคุมอุณหภูมิของน้ำและมีการเติมน้ำแข็งที่เวลา 2500 และ 7500วินาที

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.27 ค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณได้จากวิธี RLS

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5 บทวิจารณ์และสรุป

5.1 สรุปผลการปฏิบัติงาน

จากผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าการควบคุมแบบอะแดปทีฟสามารถควบคุมกระบวนการที่โหลดเปลี่ยนแปลงในช่วงกว้างได้ดีทั้งกระบวนการช้า (slow process) และกระบวนการเร็ว (fast process)

5.2 ปัญหาในการทำงานและการแก้ไข

5.2.1 โปรแกรมที่เขียนขึ้นมาได้นำไปลองใช้กับกระบวนการเร็ว (fast process) เพื่อที่จะได้เห็นข้อบกพร่องอย่างชัดเจนกว่ากระบวนการช้า (slow process)

5.2.2 โปรแกรมที่ใช้ในโครงการนี้ได้พัฒนาให้ใช้กับระบบที่มีอันดับไม่จำกัด แต่จำนวนอันดับขึ้นอยู่กับเวลาในการแซมปีง (sampling period)

5.3 ผลที่ได้รับจากโครงการ

5.3.1 ทำให้ทราบหลักการควบคุมแบบอะแดปทีฟ

5.3.2 สามารถหาค่าเอกลักษณ์ของพารามิเตอร์ด้วยวิธี RLS

5.3.3 สามารถออกแบบตัวควบคุมด้วยวิธีอะแดปทีฟโพลเพลซเมนท์

5.3.4 สามารถเขียนโปรแกรมเพื่อควบคุมกระบวนการโดยใช้หลักการอะแดปทีฟโพลเพลซเมนท์

5.3.5 ได้ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาจากการทำงานจริง

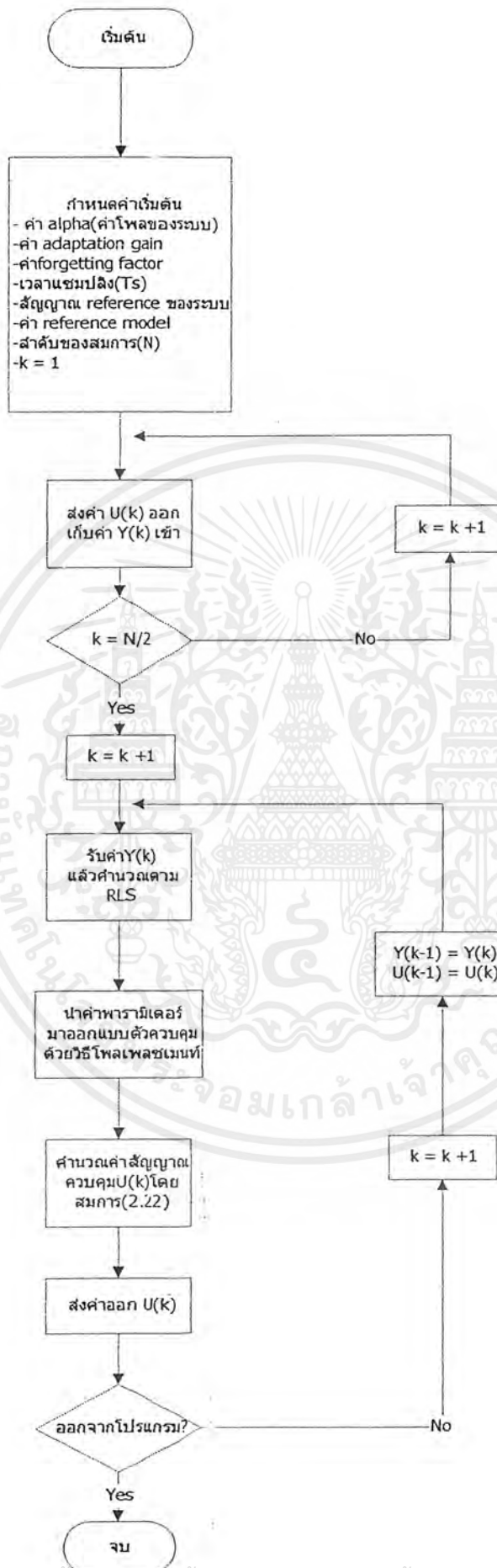
5.4 แนวทางในการพัฒนา

โครงการนี้ใช้การวางโพลโดยวิธีลองผิดลองถูก ดังนั้นควรมีการพัฒนาให้มีการวางโพลแบบอัตโนมัติตามการเปลี่ยนแปลงของโหลด

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.) ค่าเฉลี่ยของ Plant model ที่ได้จากการ identification

ถังน้ำ
$$G(q^{-1}) = \frac{0.0274q^{-1} - 0.0006q^{-2}}{1 - 0.9993q^{-1}}$$

มอเตอร์
$$G(q^{-1}) = \frac{0.0232q^{-1} - 0.0005q^{-2}}{1 - 1.1136q^{-1} + 0.1629q^{-2}}$$

จากแบบจำลองของถังน้ำนำมาแปลงเป็น continuous form with time delay ได้ดังนี้

$$G_1(s) = \frac{39.411}{1 + 147015} e^{-8.7115s}$$

เป็นแบบจำลองก่อนเปลี่ยนโพล

$$G_2(s) = \frac{37.23}{1 + 183503} e^{-8.9765s}$$

เป็นแบบจำลองหลังเปลี่ยนโพล

โดยการแปลงจากระบบดิสครีตเป็นระบบต่อเนื่องโดยใช้ความสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

$$G(s) = \frac{K}{1 + T_1 s} e^{-Ls}$$

$$G(m, q^{-1}) = \frac{b_1 q^{-1} + b_2 q^{-2}}{1 - a_1 q^{-1}}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อ T คือ เวลาแซมปิ้ง

$$a_1 = e^{-at}, \quad a = \frac{1}{T_1}$$

$$b_1 = K(1 - e^{-amT}), \quad b_2 = K(e^{-amT} - a_1)$$

$$m = \frac{T-L}{T}, \quad L \leq T$$

$$K(1 - a_1) = b_1 + b_2$$

- 2.) นำค่าเฉลี่ยของข้อ 1.) มาออกแบบตัวควบคุมด้วยวิธีโพลเพลซเมนต์
โดยใช้ค่าโพล 0.5 ได้ค่า R, S ดังนี้

ถึงน้ำ

$$R(q^{-1}) = -203.8281 + 208.333q^{-1}$$

$$S(q^{-1}) = 1 + 5.0842q^{-1}$$

มอเตอร์

$$R(q^{-1}) = 18.1477 - 13.0593q^{-1}$$

$$S(q^{-1}) = 1 - 0.8074q^{-1}$$

- 3.) การกำหนด Reference model ของระบบกำหนดโดยเทียบกับระบบอันดับสองมาตรฐาน

continuous $G(s) = \frac{\omega_0^2}{\zeta^2 + 2\zeta\omega_n s + \omega_0^2}$ โดยกำหนดค่า ω_0 และ ζ ที่ต้องการแล้วแปลง

ไปเป็น Discrete transfer function

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้น $G(q^{-1}) = \frac{b_1 q^{-1} + b_2 q^{-2}}{1 + a_1 q^{-1} + a_2 q^{-2}}$ โดยที่

$$\omega = \omega_0 \sqrt{1 - \zeta^2}$$

$$b_1 = 1 - \alpha \left(\beta + \frac{\zeta \omega_0}{\omega} \xi \right)$$

$$b_2 = \alpha^2 + \alpha \left(\frac{\omega_0}{\omega} \xi - \beta \right)$$

$$a_1 = -2\alpha\beta$$

$$a_2 = \alpha^2$$

$$\alpha = e^{-\zeta \omega_0 T_s}$$

$$\beta = \cos \omega T_s$$

$$\xi = \sin \omega T_s$$

4.) ค่าตัวกรอง T หาได้จาก

$$T(q^{-1}) = GD(q^{-1})$$

โดยที่ $G = \frac{1}{B(1)}$ ถ้า $B(1) \neq 0$

$= 1$ ถ้า $B(1) = 0$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เนื่องจากบุคคลสำคัญหลายท่านตั้งแต่
อาจารย์พรสุข รัตโรจน์นันต์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง
ในการทำโครงการครั้งนี้ รวมถึงอาจารย์ภาควิชาวิศวกรรมระบบควบคุมทุกท่านที่ได้สอนวิชา
ความรู้ต่าง ๆ ให้เป็นอย่างดี อีกทั้งธุรการภาควิชาวิศวกรรมระบบควบคุมทั้งสองท่าน ที่ลืมไม่ได้คือ
เพื่อนๆที่แสนดีทุกคน พ่อ แม่ พี่ น้อง ครอบครัวที่คอยช่วยเหลือในทุกๆอย่าง
ขออวยพรให้บุคคลที่กล่าวถึงมีสุขภาพแข็งแรง มีจิตใจแจ่มใส.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หนังสืออ้างอิง

1. Landau I.D. System Identification and Control Design. Prentice Hall,1990.
2. Wellstead P.E.and Zarrop M.B. Self – Tuning Systems. John Wiley and Sons, 1991.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้